

Türkiye Eğitim Dergisi

(2022) Cilt 7, Sayı 1, s. 305-329

Seyyid Ahmet Arvasi'nin Sosyal Bilgiler Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Aslı ÖZGÜR¹
Mustafa ŞEKER²

Özet

Bireylerin nitelikli gelişimi ve toplumların kültürlerinin yeni nesillere intikal edebilmesi için değer eğitimi zaruri bir ihtiyaçtır. Değer eğitiminin geleceğe yön verme özelliği; dünün ve bugünün köklerini taşıma, yarının temelini inşa etme imkânı sağlar. Ailede başlayıp, okul çatısı altında bir program ve disiplin dâhilinde devam eden bu eğitim, toplumun karakterini şekillendirici etkiye sahiptir. Çok disiplinli bir yapı taşıyan Sosyal Bilgiler dersi değer eğitimi için oldukça zengin bir alana sahiptir. Millî ve evrensel değerlerin öğretiminde büyük önem taşıyan bu dersin temel hedeflerinden biri iyi bir vatandaş yetiştirmektir. 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında gerçekleştirilen bu çalışmada; eğitim sosyoloğu, pedagoğ ve düşünür olan Seyyid Ahmet Arvasi'nin Sosyal Bilgiler Değerler Eğitimi açısından önemini incelemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi, içerik analizi ve söylem analizi metotları kullanılan çalışmada, veri toplama aracı olarak basın, sosyal medya ve youtube video paylaşım sitesinden faydalanılmıştır. Ayrıca Seyyid Ahmet Arvasi'nin aile yakınları, talebeleri ve iş arkadaşlarıyla görüşmeler yapılarak şahsiyetine yönelik değerler tespit edilmiştir. Araştırmacı tarafından belirlenen on iki eserin içeriğinde detaylı olarak değer analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizler sonucunda Sosyal Bilgiler Programı kapsamında öğretilmesi hedeflenen kök değerler, alt değerler ve ilişkili tutumlar tespit edilmiştir. Toplam 6738 adet değer verisine ulaşılan analizde sonuçlar eser ve değer bazında ayrı tablolar halinde aktarılmıştır. Şahsiyeti ve eserleriyle bir ekol oluşturan Seyyid Ahmet Arvasi'nin biyografik olarak ve eser içeriği olarak değer eğitiminde önemli bir rol model olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Seyyid Ahmet Arvasi
Değerler Eğitimi
Değer
Biyografi

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 22.03.2022

Kabul Tarihi: 21.06.2022

Elektronik Yayın Tarihi: 29.06.2022

DOI: 11..11111/ted.xx

¹ YL Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, asli-ozgur@hotmail.com.tr, ORCID:0000-0001-5047-5635

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, mseker@yildiz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6397-0579

Examining Seyyid Ahmet Arvasi in Terms of Social Studies Values Education

Aslı ÖZGÜR¹
Mustafa ŞEKER²

Abstract

Value education is an essential need for the qualified development of individuals and the transfer of the cultures of societies to new generations. A feature of value education is to shape the future; It provides the opportunity to carry the roots of yesterday and today, to build the foundation of tomorrow. This education, which starts in the family and continues within a program and discipline under the roof of the school, has a shaping effect on the character of the society. Social Studies course, which has a multi-disciplinary structure, has a very rich field for value education. One of the main objectives of this course, which is of great importance in the teaching of national and universal values, is to raise good citizens. In this study carried out in the 2021-2022 academic year, it is aimed to examine the importance of Seyyid Ahmet Arvasi, an educational sociologist, pedagogue and thinker, in terms of Social Studies Values Education. In the study, which used qualitative research methods such as document analysis, content analysis and discourse analysis; press, social media and youtube video sharing sites were used as data collection tools. In addition, the values of Seyyid Ahmet Arvasi's personality were determined by interviewing his family, students and colleagues. A detailed value analysis was carried out in the contents of twelve works determined by the researcher. As a result of these analyzes, the root values, sub-values and related attitudes aimed to be taught within the scope of the Social Studies Program were determined. In the analysis, a total of 6738 value data were obtained, and the results were presented in separate tables on the basis of artifact and value. It has been concluded that Seyyid Ahmet Arvasi, who formed a school with his personality and works, is an important role model in value education in terms of biographical and work content.

Keywords

Seyyid Ahmet Arvasi
Values Education
Value
Biography

About Article

Sending Date: 22.03.2022
Acceptance Date: 21.06.2022
Electronic Issue Date: 29.06.2022

DOI: 11..11111/ted.xx

GİRİŞ

Teknoloji çağının insan ruhundaki olumsuz, mekanik etkisi maalesef ki değerlerimizin yozlaşmasına, unutulmasına ve önem derecelerinin azalmasına sebebiyet vermiştir. Fertlerin doğru davranışlar sergilemesi ve doğru tercihler yapabilmesi, benimsedikleri değerler hakkında doğru bilgiye sahip olmasıyla sağlanabilmektedir. Bir değer hakkındaki bilgimiz doğruysa; doğru tercih yapma ve doğru davranışta bulunma imkânımız artar. Bu bağlamda

erken çocukluk döneminde değer eğitiminin ne kadar önemli olduğunu fark etmekteyiz. Geçmişten bugüne, tüm toplumlar kendisine dâhil olan bireylerin eğitilmesi için uğraş sarf etmiş ve var oldukları dönemin şartlarına paralel olarak eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmişlerdir. Bireylerin sahip oldukları değerleri fark etmelerini sağlayan, değerleri edinmeleriyle birlikte bu değerleri davranışa dönüştürme süreci değer eğitimidir (Yaman,2012, s.33). Değer eğitimi toplum hayatını etkileyen bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için uygulanan faaliyetleri kapsayan bir terimdir (Ekşi ve Katılmış 2011,s.19).Değer eğitimi sadece kişilerin gelişmesi için değil toplumların kültür aktarımının gerçekleşmesi içinde yapılmaktadır (Bacanlı, 2017,s.83).Sosyal Bilimler literatürüne ilk kez Znaniecki tarafından kazandırılan değer kavramı, Latince “değerli olmak” veya “güçlü olmak” anlamına gelen “valere” kökünden türemiştir (Bilgin, 1995,s.83).

Türk Dil Kurumu’na göre değer kavramının tanımı: ‘Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü ’’³

Farklı değer tanımlarına örnek verecek olursak:

“Değerler, toplumun sahip olduğu kültür içinde kalıplaşmış standartlardır” (Şen, 2007).

“Değer bireyin, bir kişi, olay ya da durum karşısında sergilediği hassasiyetlerdir” (Yaman,2012,s.17).

“Değerler iyi ya da kötü insan olmanın parametrelerini gösteren şaşmaz bir ölçüt, bireysel mutluluğun toplumsal barış ve huzurun en önemli kaynaklarıdır” (Hökelekli, 2013, s.12).

Sosyal Bilgiler Programında değer kavramının tanımı şu şekildedir:

“Bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır” (MEB, 2005, s.89).

Bir medeniyeti oluşturan maddi unsurların yanında milli ve manevi değerler vardır ki milletlerin devamlılığını sağlar. Milli ve manevi değerlerin; milletin birlik, beraberlik ve dayanışma içinde yaşamalarını sağlama özelliği bulunmaktadır. Medeniyetleri oluşturan temel varlığın insan olmasından dolayı değerler hem geçmişi hem bugünü, hem de yarını kaplamaktadır. Değerler toplumların geleceğine yön verdiği gibi milli birlik ve dayanışmayı da pekiştirir. Değerlerimizin kökleri dünümüzden, kültürümüzden, geleneklerimizden gelse de vücut bulan ve yarınlara uzanan dalları bugünümüzle beslenerek büyümekte ve canlılığını devam ettirebilmektedir. Bu bağlamda değerlerin yeni nesillere aktarılması ve kazandırılması milli daimiyet ve milli karakter için vazgeçilmez bir zorunluluktur.

Vatan, bayrak, kültür, dil, milli marş, gelenek, görenek gibi değerler milli değerlerimizi, din ise manevi değerlerimizi ifade eder. Millî ve manevi değerler toplumların yapısını yansıttığı gibi geleceklere de yön veren ana değerlerdir. Değer ve değer eğitimi tanımı ülkelere göre farklılık gösterse de topluluk halinde yaşamada insanlar için önemi değişmemektedir. Değerlerin genç nesillere aktarılmasındaki gaye erdem sahibi bireyler yetiştirebilmek ve iyi vatandaş düzeyine çıkarabilmektir. İnsanların bir arada yaşamalarının zaruri olmasından dolayı değerlerin sadece bireylerin hayatlarında değil toplum hayatına da etkisi büyüktür. İnsan ve insan yaşamıyla alakalı farklı disiplinlerinde ilgi alanına girmektedir. Sağlıklı bireyler ve sağlıklı bir toplum yapısı elde edebilmek için iyi nitelikli ve ortak değerler

³ [https://sozluk.gov.tr/Değer ne demektir?](https://sozluk.gov.tr/Değer%20ne%20demektir?) Türk Dil Kurumu adresinden Kasım 10, 2021 tarihinde alındı.

altında buluşmak ve bu değerlerin gelecek nesle aktarılmasını sağlamak gerekmektedir. Değerlerin aktarılması ilk olarak ailede başlar, okulda koordine hal alır ve hayat boyu devam eder. Bu süreç toplumdaki yapının şekillenmesiyle son bulur. Aile, okul ve toplum üçlüsünün uyumlu olması bireylerin sağlıklı bir değer yapısına sahip olmasını sağladığı gibi bu üçlü arasındaki uyumsuzluk bireyin değer yargılarının tam bir gelişme gösterememesine sebep olabilir. Fertlerin değer yargıları ahlak yapısını ve kişiliğini etkileyeceğinden bu durum oldukça önemlidir (Şeker,2020, s.275).Bu değerlerin aktarılması, öğretilmesi ve kazandırılması sürecinde eğitime ve ailelere düşen görev oldukça büyüktür. Aile ile birlikte arkadaş, yakın çevre, medya ve teknoloji gibi unsurlarında değer eğitimi üzerinde etkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla okul belirlenen ve düzenli bir program dâhilinde bu eğitimin sağlanması bakımından oldukça önemlidir.

Değerler Eğitiminde Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi ve Biyografi Kullanımı

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı incelendiğine toplamda on sekiz değer öğrencilere kazandırılması hedeflenmiştir (MEB, 2018, s.9). Öğrencilere kazandırılması hedeflenen bu on sekiz değer; adalet, aile birliğine önem verme, barış, bağımsızlık, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverliktir. Sosyal Bilgiler aslında başlı başına bir değer eğitimi dersi gibidir. Çok disiplinli bir yapıya sahip olan Sosyal Bilgiler dersi değer eğitimi açısından büyük bir zenginliğe sahiptir. Sosyal bilgilerin bütüncül ve disiplinler arası olması en temel ayırıcı özelliklerindedir (Doğanay,2002, s.16). Öncelikli amacı iyi bir vatandaş yetiştirmek olan bu ders milli ve evrensel değerlerin öğretiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Değerlerin öğrenilmesine, kazanılmasına, genel değerlerin aktarılmasına ve ders muhtevasının değer yargıları ile beslenmesine yardımcı olmaktadır. Toplumsal yaşamla ilgili gerekli olan temel değerlerin kazandırılması Sosyal Bilgiler dersinin ana hedeflerinden biridir. Bir milleti ileri taşıyan en önemli unsurlardan biri de eğitimidir. Bu bağlamda belirtmemiz gerekir ki; eğitimin temel gayelerinden bir tanesi de sorumluluk ve değer sahibi iyi nitelikli bireyler yetiştirmektir (Şeker,2020,s.252).Değer eğitiminin bir ders değil faaliyet olduğunu vurgulayan Robb, hem öğretmenin hem de öğrencinin bu süreci yaşayarak değerleri elde etmesi gerektiğini belirtmektedir. Dolayısıyla değer eğitiminin bu özelliği diğer eğitim faaliyetlerinden ayrılmasına sebep olmaktadır. Robb'un tanımı da değer eğitiminin uygulanması açısından bazı noktaları işaret eder ki bu bağlamda üzerinde önemli durulması gereken bir tanım olduğunu belirtmeliyiz. Bu tanıma göre değer eğitimi; insanlara kendi davranışlarının temelinde yatan değerlerin açığa çıkarılması bu değerlerin davranışlarına yansımaları ile olması kendisine ve çevresindekilere etkilerinin değerlendirilmesi kendisine ve başkasına uzun vadede iyi olmaları için daha etkili olacağını düşündükleri değer ve tutumların dikkate alınması için daha yaşlı yetkili veya deneyimli birileri tarafından örgütlenmiş bir faaliyettir (Bacanlı, 2017, s. 78). Değer eğitiminde en önemli hususlardan biri de eğitimi gerçekleştiren öğretmenlerin bu eğitime uygun bir model ve şahsiyete sahip olmalarıdır. Yukarıda aile, okul ve toplum uyumsuzluğundan bahsetmiştik ki ailede başlayan değer eğitiminin ardından çocuğun; okulda devam eden süreçte tutarsızlık, farklılık veya eksiklik gibi durumlarla karşılaşması değer eğitiminin hızının düşmesi, değer kavramlarında kopukluk ve kargaşa yaşamasına, bu değerleri kazanıp kalıcı hale ulaştıramamasına sebep olmaktadır. Günümüzde eğitim açısından yaşanan problemlerden biri de çocuklara rol model şahsiyetler sunma yetersizliğimizdir. Bir kez daha önemini vurgulamamız gereken ve

eğitimin mana bulduğu bir söz vardır: Lisan-ı hal lisan-ı kal'dan entaktır. Yani halimizle örnek aldıklarımız, sözlerimizden daha tesirlidir (Şeker, 2020,s.95-99).

Değer eğitiminde bir araç olarak kullanılan biyografilerin çocuklar üzerinde etkileri sadece metin algılama düzeyinde değil, tarihi empati, geçmiş döneme merak, geçmiş ile bugün arasında ilişki kurma, olayları sorgulama, örnek şahsiyetlerin model alınması, değerlerin gerçek hayat hikayeleri içinde öğrenilerek somut hale gelmesi, bu değerlerin varlığında olayların boyutunun nasıl değiştiği gibi birçok düzeyde katkısı bulunmaktadır. Aslında pedagojik bir araç olarak kullanılan biyografiler Sosyal Bilgiler dersi kapsamında Sosyal Bilgiler dersi öğretimi açısından derse karşı tutumu olumlu yönde etkilediği (Biçer,2019.Oruç ve Erdem, 2010) akademik başarının artmasında etkili olduğu (Biçer,2019; Erdem, 2010) değerlere karşı farkındalığı arttırdığı (Açık,2020) beraberinde öğrencilerin değer tercihlerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (Yiğittir ve Er,2013).Biyografilerin işlev yönünden ve aktif olarak kullanılabileceği alanlardan biri de değer öğretimidir. Değer öğretiminde etkin şekilde kullanılan biyografiler sadece bireylerin hayat öykülerine dayalı bir öğretim olarak düşünülmemeli, değer ve karakter eğitimi, tarihi empati ve bağ kurabilme, edebiyat ve daha bir çok farklı disiplinlere dair öğretim süreçlerini de besleyeceği dikkate alınmalıdır (Er ve Şahin, 2012). Taş ve Minaz (2019) tarafından yapılan araştırmada; öğretmenler, veliler ve öğrenciler ile gerçekleştirilen görüşmelerde elde edilmiş sonuçlar, biyografi temelli değer eğitiminin somutlaştırıcı, süreci hızlandırıcı ve öğretim ortamını keyifli hale getiren bir etki oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirmede önemli olduğu (Biçer,2019; Oruç ve Erdem 2010) akademik başarıya da etkisi olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır.

Çocuklara yönelik yürütülen değerler eğitiminde, Türk toplumu için önemli değer seviyesine sahip olan şahsiyetlerin hayat hikâyelerinden yeterince yararlanılmadığı söylenebilir. Hem değer aktarımında hem de çocuğun, öğrencinin rol model alma ihtiyacının karşılanmasında, hedef kitlesi çocuklar, öğrenciler ve gençler olan biyografi kitapları çok önemli bir araçtır. Bu bağlamda değer eğitiminde kullanılacak biyografilerin ciddi bir seçim gerektirdiğine dikkat çekmek gerekir. Bu sebeple çocuklar için örnek şahsiyetlerin biyografilerinin oluşturulması oldukça önemlidir. Bu biyografilerde çocuğun rol model arayışı ve ihtiyacı göz önünde tutulmalı, kendisine ve topluma faydalı birey olmasına vesile olacak şahsiyetler konu olarak seçilmelidir. Biyografiler dikkat çekici görsellerle canlandırılmalı ve çocuğun anlama düzeyine uygun bir dil ile kaleme alınmalıdır. Bu çalışma kapsamında bir eğitim sosyoloğu, pedagoğ ve mütefekkir olan Seyyid Ahmet Arvasi'nin biyografisi ve eserlerinin değerler eğitimi açısından önemi incelenmiştir. Gerek hayatıyla, gerek pedagojik yönüyle, gerek eserleriyle bilhassa öğrencilerimizin, gençlerimizin rol model alma ihtiyacını karşılaması açısından önemli bir şahsiyettir.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada metot olarak nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Bu kapsamda nitel araştırma desenlerinden:

- 1- Doküman analizi
- 2- İçerik analizi
- 3- Söylem analizi yapılmıştır.

Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.187). Ekiz'e (2003) göre resmi

ya da özel kayıtların toplanması, sistematik yollarla incelenmesi ve değerlendirilmesinde yararlanılan bir metottur. İçerik analizi, metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma tekniğidir (Stone ve ark. 1966: 213). Söylem analizi bireylerin başkaları ile sohbet ederken meydana gelen özneler arası zihin bileşenleri üzerinde odaklanan gerçek bir sosyal metottur (Elliot,1996). Söylem analizinde genellikle veri toplamada görüşme tekniği kullanılarak yürütülmektedir (Mil, 2007).Sözlü iletişim aracılığıyla elde edilen verilerin metne dökülmesi, yazıya aktaranın söylem yapısına yakın olmasını sağlama hasebiyle oldukça önemli bir süreçtir. Çünkü metne dökme sözlü olarak ifade edilenlerin sayfaya aktarılmasından ziyade yapılandırıcı ve geleneksel bir faaliyettir (Sözen, 1999).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı; Seyyid Ahmet Arvasi'nin şahsiyetinin ve eserlerinin Sosyal Bilgiler Değerler Eğitimi açısından önemini incelenmesidir. Bu kapsamda araştırmacı tarafından belirlenen on iki eser üzerinde değer analizi yapılmıştır. Seyyid Ahmet Arvasi'nin şahsiyeti hem bugüne kadar basında hakkında yapılan haberler, belgeseller ve tanıtım videoları incelenerek hem de yakınları ve talebeleri ile görüşme sağlayarak ele alınmıştır. Bu görüşmelerde tespit ettiğimiz önemli hususlardan biri, bir öğretmen olarak değerler eğitimi kapsamında iyi bir rol model olacaktır. Gerçekleştirilen röportajlardan, incelenen belgesel ve biyografik videolardan ve örneklem olarak belirlenen on iki adet eserden tespit edilen değerler ve veriler bulgular bölümünde aktarılmıştır.

Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada örneklem olarak Seyyid Ahmet Arvasi'nin on iki adet eseri belirlenmiştir. Değer tespiti açısından incelenen ve veri elde edilen eserleri aşağıda listelenmiştir.

Eser İsmi	Sayfa Sayısı	Basım Yılı
Türk İslam Ülküsü 1.Cilt	445	2009
Türk İslam Ülküsü 2.Cilt	438	2009
Türk İslam Ülküsü 3.Cilt	376	2009
Hasb-i Hal 1.cilt	321	2008
Hasb-i Hal 2.cilt	312	2008
Hasb-i Hal 3.cilt	305	2008
Hasb-i Hal 4.cilt	321	2008
Hasb-i Hal 5.cilt	313	2008
Hasb-i Hal 6.cilt	273	2008
İlm-i Hal	481	2008
İnsan ve İnsan Ötesi	121	2009
Doğu Anadolu Gerçeği	64	2009

Yazılı ve görsel basın ile youtube video paylaşım sitesinde bulunan, şahsiyetinden bahsedilen röportajlar incelenmiş ve değer eğitimi açısından veri toplama noktasında faydalanılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından Seyyid Ahmet Arvasi'nin aile yakınları iş arkadaşları ve talebeleri ile röportajlar yapılmıştır. Röportajlar yüzyüze ve çevrimiçi görüşmeler şeklinde gerçekleştirilmiş olup; bu imkânın sağlanamadığı kişilerle e-mail aracılığıyla, kendilerinin yazılı metinleri üzerinden veri ve bilgi toplanmıştır. Çalışma kapsamında görüşme yapılan kişiler Seyyid Ahmet Arvasi'nin oğlu Mehmet Murat Arvasi,

Eğitimci-Araştırmacı Mehmet Akıllıoğlu, Araştırmacı-Gazeteci Hüseyin Sarıkoç, Prof.Dr. Bozkurt Yaşar Öztürk, Uzm. Dr. Semih Uşaklıoğlu, Gazeteci-Yazar Ahmet Sırrı Arvas, Gazeteci-Yazar Hüdavendigâr Onur'dur. Belirtilen isimlerle gerçekleştirilen bu röportajlar transkripsiyon edilerek veri elde etme aracı olarak kullanılmıştır. Ayrıca youtube video paylaşım ağından faydalanılarak kısa belgeseller, röportajlar, anma törenleri ve konferanslardan Seyyid Ahmet Arvasi'nin şahsiyeti ve hayatı ile ilgili bilgiler incelenip değerlendirilmiştir. Bu bağlamda elektronik kaynaklardan incelenen belgesel ve videolara ait linkler aşağıda listelenmiştir:

- 27.Vefat Yıldönümünde Arvasi Hoca:
<https://www.youtube.com/watch?v=tODMirxNgTk>
- Hatıraların Aydınlığında Seyyid Ahmet Arvasi:
<https://www.youtube.com/watch?v=ypq2rhbDexg>
- Muhsin Yazıcıoğlu Seyyid Ahmet Arvasi'yi Anlatıyor
<https://www.youtube.com/watch?v=LcTGZyldbH0&t=2s>
- Doğumunun 84.yılında Seyyit Ahmet Arvasi:
<https://www.youtube.com/watch?v=5S8Uf3YeW4I>
<https://www.youtube.com/watch?v=cj9pUyj-7s4>
- Arvasi Derneği Seyyid Ahmet Arvasi Belgeseli
<https://www.youtube.com/watch?v=Nso-gpnnBGA&t=359s>
- Ahmet Arvasinin Dünyadaki Son Gecesi
<https://www.youtube.com/watch?v=YK-j0mBKkyI>
- Seyyid Ahmet Arvasi Belgeseli
<https://www.youtube.com/watch?v=wHw7tQIkazk>

Seyyid Ahmet Arvasi'nin ve Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından Önemi

Seyyid Ahmet Arvasi'nin Hayatı

15 Şubat 1932 yılında Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde doğmuştur. 31 Aralık 1988'de İstanbul'da vefat etmiştir. "Arvasiler" olarak bilinen aile soy isimlerini aslen bağlı oldukları Van-Bahçesaray ilçesinin Arvas köyünden almışlardır. Seyyid Ahmet Arvasi, Hz. Peygamber soyuna mensup yedi yüz yıllık köklü bir aileden gelmektedir. Altı çocuklu ailenin ikinci evladıdır. Annesi Cevahir Hanım, babası Seyyid Abdülhakim Arvasi'dir. İsim sebebiyle karışıklığa vesile olan bir durumda; Necip Fazıl'ın hocası olan Seyyid Abdülhakim Arvasi'nin Seyyid Ahmet Arvasi'nin babası zannedilmesidir. Okurları tarafından bu durum hep karıştırılmış olduğu için Arvasi bu durumu açıklama ihtiyacı duymuştur.1980 yılında Balıkesir'de ki bir arkadaşına yazdığı mektupta da bu konuya değinmiştir. M. İlhan Bey'e; mektubunda Ankara Bağlum 'da kabri olan Seyyid Abdülhakim Arvasi ile aynı aileye mensup olduklarını fakat babasının gümrük memuru olan Abdülhakim Arvasi olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda babasının ismini de S. Abdülhakim Arvasi hazretlerinin verdiği belirtir. (Sezgin,1990, s.5).İlkokul tahsiline Van'da başlayan Arvasi, babasının memur olmasından dolayı Doğubayazıt, Karaköse, Erzurum, Erciş gibi değişik yerlerde öğrenimini devam ettirmek zorunda kaldı. Ortaokul öğrenimini Erzurum'da tamamladı. Babası Abdülhakim Efendi, onu okutmayıp sanat öğrenmesi için bir kuyumcunun yanına vermiştir. Arvasi'nin kuyumcu dükkânında çalıştığı günlerde Müftü Masum Efendi'nin onu görmesi ve babasına bu çocuğu ilme yönlendir demesi üzerine eğitim hayatına devam etmiştir. Asıl işinin sarraflık

olmadığını vurgulayan Müftü Masum Efendi bu anlamda Arvasi'nin eğitim hayatının belki de dönüm noktası olmuştur (Kuvancu,1992, s.35). Seyyid Ahmet Arvasi'nin oğlu Seyyid Murat Arvasi, Feyz dergisi ile yaptığı röportajda aynı olayı şöyle anlatmaktadır; dedesinin, rahmetli babasının okumasından ziyade bir an evvel hayata atılıp çalışmasını tercih ettiğini ve Van'da bir kuyumcu dükkânında işe başladığını belirtir. Aslında bu karar da babasının İslami yanını koruma fikrinin ağır olduğunu dile getiren Murat Arvasi şu ayrıntıyı da açıklayarak o günün şartlarında bu kararın alınmasında tesiri olan diğer hususlara da dikkat çeker. Buna sebep olarak o dönemde okuyanların küfre kapılarak etkilenmesi durumunun çok yaşanmasından ötürü aileler çocuklarının tahsil hayatına devam etmesini istemediklerini ifade eder. Murat Arvasi babasının kuyumcuda çalışırken Şeyh Seyyid Masum Hazretlerinin Van'a geldiğini belirtir. Şeyh Seyyid Masum hazretleri ve dedelerinin akraba olduğunu beyan eder. Şeyh hazretlerinin Van ziyareti esnasında dedesi ile birlikte Seyyid Ahmet Arvasi'nin çalıştığı kuyumcu dükkânına uğradıklarını ve şeyhin Arvasi'nin ismini duyunca Seyyid Ahmet onun ismi mi diye sorduğunu belirtir. Dedesi Abdülhakim Bey'in Seyyid Ahmet Arvasi'nin ismini onaylamasından sonra, Şeyh hazretlerinin " Bu çocuğu okutmalısın çünkü ona insan yetiştirme görevi verilmiş" şeklinde bir beyanda bulunduğunu ifade eder. Murat Arvasi kuyumcu dükkânında yaşanan bu hadiseyi babasının dilinden de duyduğunu aktarmaktadır. Babam Şeyh hazretlerini gördüğünde çok etkilendiğini, uzun süre gözlerine takılıp kaldığını, dedemin bu vesileyle babamı okutmaya karar verdiğini ifade etmiştir. Böylece insan yetiştirme yolculuğundaki ilk adım atılmıştır (Oğlu Seyyid Murat Arvasi İle Babası Hakkında, 1998, s.9-10).

Arvasi, lise tahsiline, Erzurum Erkek Öğretmen Okulunda başlayıp, Erciş Öğretmen Okulunda tamamlamıştır. Öğretmen okulunda okurken evlenen Arvasi, 1952 yılında Konya'nın Doğanbeyli nahiyesinde ilkokul öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Arvasi, Konya Doğanbeyli ilkokulunda üç yıl öğretmenlik yaptıktan sonra yedek subay olarak askerlik vazifesini tamamlamıştır (Cengiz,2020,s.15).

Doğanbeyli' nin ardından Ağrı 'nın Molla Şemdin köyüne tayin edilen Arvasi, burada büyük sıkıntı ve çilelerle karşılaşmıştır. Harabe bir binadan ibaret olan okulda ders vermeye başladığında, öğrencilerin sefaletine şahit olmuş ve bütün maaşını çocukların giyecek, defter ve kitap masraflarına vermiştir. Molla Şemdin köyüne daha önce gelen öğretmenlerin, bu insanlarımıza karşı bakışı farklı olduğundan köylülerle arasında bir mesafe kalmıştır. Arvasi, köye ilk geldiğinde bunu hissetmiş, aradan geçen zaman zarfında onlarla beraber olmuş, inançlarını, değer yargılarını paylaşınca da büyük saygı ve sevgi görmüştür. Köydeki halkın kendisine eski tabirle muallim değil de müellim diye hitap etmelerinin yanlış telaffuzdan kaynaklandığını düşünerek ehemmiyet vermemişti. Bir müddet sonra kendisine Ahmet Bey, hakikaten siz, müellim (acı veren) değil, muallim (öğreten) imişsiniz denilince Arvasi, hayretler içinde kalarak, Anadolu 'nun mektep ve medrese görmese bile ne kadar derin bir idrake sahip olduğunu müşahade ettiğini beyan eder.⁴

Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji bölümünü 1958 yılında tamamlayan Arvasi, birçok okulda görev almıştır. Pedagoji öğretmenliği yaptığı okullar; Van Alparslan İlköğretim Okulu, Savaştepe İlköğretim Okulu, Balıkesir Necati Bey Eğitim Enstitüsü, Bursa Eğitim Enstitüsü ve İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsüdür. Atatürk Eğitim Enstitüsünde görev yapan Arvasi; 1978 yılı mart ayında yirmi dört idareci arasında tek öğretmen olarak yurdun değişik bölgelerine sürgün edilmiştir. Sürgün edildiği iller olan İstanbul-Ümraniye ve Kırşehir'de, çalışma imkânı

⁴ (Keçebaş, Ahmet- Polat, Ümit "S. Ahmet Arvasi'nin Küçük Kardeşi Tahir Arvas Ağabeyini Anlattı", Yeni Düşünce Gazetesi, (11 Ocak 1991.)

olmamıştır ve 1979 yılında emekli olmuştur. Emekliye ayrılmadan kısa bir süre evvel Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Genel İdare Kurulu'na seçilmiş ve partideki görevine 12 Eylül 1980 ihtilaline kadar devam etmiştir. Gazete ve dergilerde kalemiyle mücadeleye başlayan Arvasi, yazılarıyla ve günlük makaleleriyle gündemi takip ederek genç neslinde nabzını kontrol altında tutmaya çalışmıştır (Cengiz, 2020, s.17).

Mamak cezaevinde tutukluğu sırasında Arvasi ilk kalp krizini geçirmiştir. Kalp rahatsızlığının devam etmesine rağmen yazmaya ve mücadelesine devam etmiş, ölüm tarihine kadar da Türkiye Gazetesindeki görevini bir fiil icra etmiştir. Ahmet Arvasi, 31 Aralık 1988 tarihinde elli altı yaşında iken, Erenköy'de ki evinde daktilosunun başında hakkın rahmetine kavuşmuştur.

Eserleri

Türk İslam medeniyeti ve kültürü üzerinde sayısız eserler kaleme alan Arvasi eserlerinin ana gayesini yetişen ve yetişecek yeni neslin milli ve manevi değerler çerçevesinde bilinçlenmesi, birleşmesi ve dirilmesi olarak belirlemiştir. Hayattayken ve vefatından sonra yayınlanan eserleri; Milliyetçiliğin Esasları, Kendini Arayan İnsan, İnsan ve İnsan Ötesi, Eğitim Sosyolojisi, Türk İslam Ülküsü (3 cilt), Hasb-i Hal (6 cilt), Devletin Dini Olur mu? , Manevi Yönelişler, Şüphe ve İman, Size Sesleniyorum (2 cilt), doğu Anadolu Gerçeği, fikir Sefaletine Örnekler, Şiirlerim, Emperyalizmin Oyunları, Kadın- Erkek Üzerine, Milletlerin İtibarı, İlmi Tavır ve Ötesi, Sahte Dindarlar ve Laikler, Diyalektiğimiz ve Estetiğimiz, Medenileşme ve İslamiyet, İlm-i Hal, Dünyadaki Kaynaşmalar ve Milli Eğitim, Türkiye'de Şark Meselesi ve Alınacak Tedbirler, Mamak Günleri'dir.

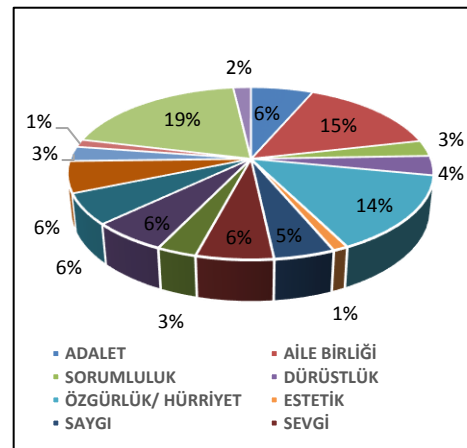
BULGULAR

Değer tespiti açısından incelenen on iki eserde, değerler ve değerlerle ilişkili tutumlara dair toplam 6738 adet veriye ulaşılmıştır. En fazla değer aktarımının yapıldığı eser 823 adet veri ile Türk İslam Ülküsü I, eserler içinde en fazla değinilen değer ise 1305 adet olarak ahlaktır. Aşağıdaki tablo ve grafikte değer bazında veri adetleri ve toplam değer üzerinde yüzdelik payları paylaşılmıştır.

Tablo 1.Değer Veri Adetleri ve Yüzdelik Payları

DEĞER	N	%
ADALET	433	6%
AİLE BİRLİĞİ	1012	15%
SORUMLULUK	202	3%
DÜRÜSTLÜK	245	4%
ÖZGÜRLÜK/ HÜRRİYET	973	14%
ESTETİK	78	1%
SAYGI	311	5%
SEVGİ	393	6%
DAYANIŞMA	203	3%
BİLİMSELLİK (İLMİ)	388	6%
VATANSEVERLİK	389	6%
YARDIMSEVERLİK	398	6%
BARİŞ	187	3%
SABIR	97	1%
AHLAK	1305	19%
MERHAMET	124	2%
TOPLAM	6738	100%

Şekil 1.Değer Verilerinin Toplamdaki Yüzdesi

Tablo 1.' de "N " ifadesiyle belirtilen veriler değerlerin adetlerini göstermektedir.% sütununda ise toplam veri sayısı içinde bir değer yüzde üzerinden payı hesaplanmıştır.

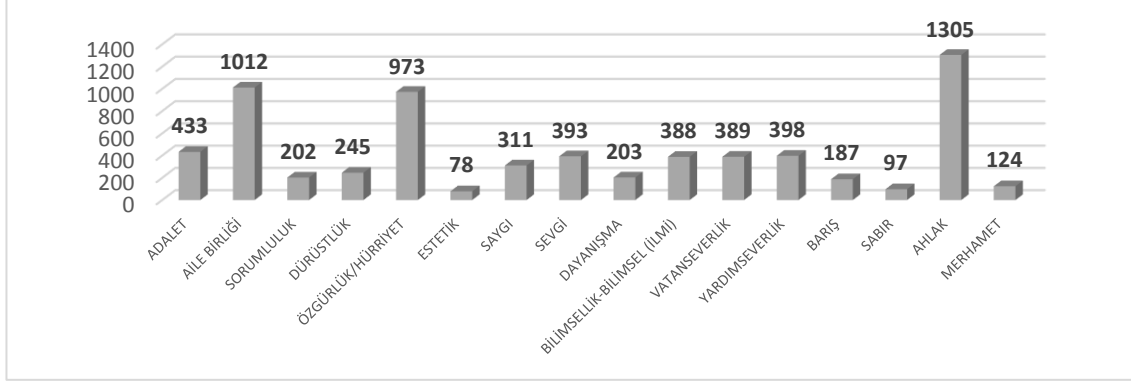
Tablo 2. Toplam Değerler Tablosu

DEĞER	ESERLER												12 ESERDE DEĞERİN TOPLAMI
	Hasb-i Hal I	Hasb-i Hal II	Hasb-i Hal III	Hasb-i Hal IV	Hasb-i Hal V	Hasb-i Hal VI	Türk İslam Ülküsü I	Türk İslam Ülküsü II	Türk İslam Ülküsü III	İlm-i Hal	İnsan ve İnsan Ötesi	Doğu Anadolu Gerçeği	
ADALET	30	29	25	20	70	34	35	113	42	27	2	6	433
AİLE BİRLİĞİ	179	10	60	49	38	106	101	114	47	307	0	1	1012
SORUMLULUK	16	24	12	19	14	10	24	17	17	29	19	1	202
DÜRÜSTLÜK	8	34	28	29	29	37	16	17	23	23	1	0	245
ÖZGÜRLÜK/ HÜRRIYET	58	71	97	42	146	114	115	126	89	24	90	1	973
ESTETİK	7	7	2	8	13	3	15	7	6	6	4	0	78
SAYGI	24	30	41	34	45	37	33	27	21	19	0	0	311
SEVGİ	44	107	8	25	26	50	41	14	14	62	1	1	393
DAYANIŞMA	1	13	34	8	12	41	24	47	8	10	1	4	203
BİLİMSELLİK (İLMİ)	32	42	28	57	43	29	53	38	36	20	7	3	388
VATANSEVERLİK	41	18	68	45	33	49	16	46	33	16	1	23	389
YARDIMSEVERLİK	34	43	29	19	26	55	53	38	4	85	9	3	398
BARIŞ	0	0	0	20	11	14	28	77	3	33	1	0	187
SABIR	9	38	9	5	3	3	4	6	8	10	1	1	97
AHLAK	195	127	104	110	112	43	256	79	89	110	75	5	1305
MERHAMET	5	24	4	5	6	5	9	8	27	26	3	2	124
Eser Başına Toplam Değer	683	617	549	495	627	630	823	774	467	807	215	51	6738

Yukarıdaki tabloda; incelenen on iki eserdeki değerlerin, eserlere dağılımı detaylı olarak gösterilmiştir. Toplam 6738 adet verinin hem eser bazında dağılımı hem de değer bazında dağılımı ayrı ayrı gösterilmiştir. Eserlerinde ahlaki değerlerden sonra en fazla yer verdiği bir diğer değer aile birliğine önem verme değeridir. Bu değeri takip eden değer ise 973 veri sayısı ile özgürlük/hürriyet değeridir. Adalet ve adil olma değerlerine de sıklıkla yer veren Arvasi bu değerler bağlamında birçok değere de vurgu yaparak eserlerini zenginleştirmiştir. Özellikle yardımseverlik, vatanseverlik, sorumluluk, saygı ve sevgi değerlerine her konu içinde değinen mütefekkirimiz barış, sabır, merhamet, dayanışma, cömertlik, komşuluk, paylaşma, estetik, dürüstlük değerlerinin de eser içeriklerindeki ilgili konularda önemini vurgulamıştır. Ayrıca incelenen eserlerde bayrak sevgisi, tasarruflu olma, israftan kaçınma, yalan söylememe, hile yapmama, çalışkanlık, büyüklere hürmet etme, ilim ve sanata değer verme gibi hususlarda dile getirilmektedir. Yukarıdaki tabloda en yüksek üç değer ve en düşük üç değer şeklinde örnek bir inceleme yaptığımızda bu değerlerin neden yüksek ve neden düşük olduğunu açık bir şekilde görmekteyiz. On iki eser toplamında en yüksek veriye ulaştığımız “Ahlak” değeri 1305, “Aile birliğine önem verme” değeri 1012, “Özgürlük/Hürriyet” değeri 973 defa eserlerde dile getirilmiştir. Eserlerde yüksek olan değerlere kıyasla daha düşük olan değerlerden; merhamet 124, sabır 97, estetik 78 defa dile getirilmiştir. Ahlak, aile birliğine önem verme ve özgürlük/hürriyet değerlerinin eserler bazındaki verilerini incelediğimizde; ahlak değeri Türk İslam Ülküsü 1.cilt içeriğinde 256, Hasb-i Hal 1.ciltte 195, Hasb-i Hal 2.ciltte 127, Hasb-i Hal 5.ciltte 112, Hasb-i Hal 4.ciltte ve İlm-i Hal isimli eserde 110, Hasb-i Hal 3.ciltte 104, Türk İslam Ülküsü 3.ciltte 89, Türk İslam Ülküsü 2.ciltte 79, İnsan ve İnsan Ötesi isimli eserde 75, Hasb-i Hal 6.ciltte 43, Doğu Anadolu Gerçeği isimli eserde 5 defa geçtiği tespit edilmiştir. Aile birliğine önem verme değeri; İlm-i Hal isimli eserde 307, Hasb-i Hal 1.ciltte 179, Türk İslam Ülküsü 2.ciltte 114, Hasb-i Hal 6.ciltte 106, Türk İslam Ülküsü 1.ciltte 101, Hasb-i Hal 3.ciltte 60, Hasb-i Hal 4.ciltte 49, Türk İslam Ülküsü 3.ciltte 47, Hasb-i Hal 5.ciltte 38, Hasb-i Hal 2.ciltte 10 defa geçmektedir. Üçüncü yüksek veri sayısına sahip olan özgürlük/hürriyet değeri, Hasb-i Hal 5.ciltte 146, Türk İslam Ülküsü 2.ciltte 126, Türk İslam Ülküsü 1.ciltte 115, Hasb-i Hal 6.ciltte 114, Hasb-i Hal 3.ciltte 97, İnsan ve İnsan Ötesi isimli eserde 90, Türk İslam Ülküsü 3.ciltte 89, Hasb-i Hal 2.ciltte 71, Hasb-i Hal 1.ciltte

58, Hasb-i Hal 4.ciltte 42, İlm-i Hal isimli eserde 24, Doğu Anadolu Gerçeği isimli eserde 1 defa geçmektedir.

Aşağıda yer alan Şekil 1’de incelenen on iki eser içinde ortak olduğu tespit edilen değerlerin, değer bazında toplam adetleri verilmektedir. Örneğin bu değerlerden sevgi değeri on iki eserde toplam 393 kez geçmektedir.

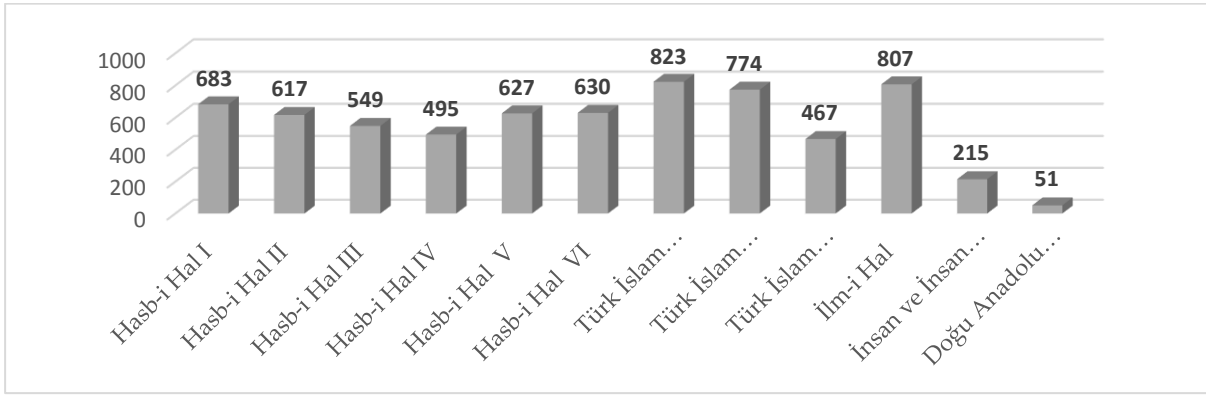

Şekil 1. Değer Bazında On İki Eserde Toplam Sayı

Şekil 1’de ahlak, aile birliğine önem verme ve özgürlük/hürriyet değerlerinin on iki eserde diğer değerlere göre yüksek olmasının temel nedeni eser muhtevalarının bu değerlerle geçtiği; İslam terbiye sistemi maksadı teşkilatlanması ve prensipleri, âlim ve muallimlerin yakından ilişkili olmasıdır. Misal olarak bu üç değer yüksek olduğu eserler Türk İslam Ülküsü ’nün 3 cildi, Hasb-i Hal’in 6 cildi ve İlm-i Hal isimli eserlerdir. Bu eserleri muhtevası yönünden kısaca açıklamak gerekirse; Türk İslam ülküsü tüm ciltlerinde temel prensip olan “ Türklük bedenim, İslam Ruhum ” çizgisinde bir üslup ve içerik sergilenmektedir. İslam prensipleri dairesinde, milliyetçilik, Allah ve peygamber sevgisi hat safhada olan, insanı her mevzunun merkez noktası şeklinde ele alan bir yapıdadır. Bundan dolayı bahsi geçen konuların birçoğuyla bu üç değer örtüşmektedir. Mesela değerlerin yoğun olarak insanın vasıfları, yaradılışı, fıtratı gelişim eğrisi, insanla ilgili sorular, sevgi ve eğitim, İslam ve demokrasi, otorite ihtiyacı, cemiyetlerin kuvvetlenmesi, akrabalık bağları, din gerçeği, dinsizlik ve dindarlık gibi insana ve topluma mahsus ciddi ve temel konu başlıklarıdır. Aynı şekilde Hasb-i Hal tüm ciltlerde de ahlak aile birliğine önem verme ve ad özgürlük/hürriyet değerlerinin yüksek verilere sahip olmasının sebebi; muhteva olarak bu eserlerde insanın davranışları, kalp, akıl, vicdan, inanmak, din ve siyaset, din psikolojisi ve tasavvuf, ahlak mertebeleri, İslam ahlakı, ilim ve ahlakın psikolojik zemini, değerler ve sınırlar, maddi ve manevi değer kavramları, dinin birleştirici yönü, insanın istilahı ve Kuran-ı Kerim, tasavvuf tarifi, metodu ve konusu ve bu başlıklara benzer temaların işlenmesidir. Değerlerin geçtiği diğer başlıklardan bazıları da ramazan ayı, zekât, eğitimde fırsat ve imkân eşitliği, sınıf şuuru, milli şuur Sendikaların fonksiyonları, demokrasi, sosyal tabakalaşma, hukuk ve sosyal normlar, iyilik ve kötülük, çifte standartlar, sosyal devlet ihtiyacı ve eşitsizlik kavramıdır. Toplamda en yüksek değer verisine sahip olan İlm-i Hal isimli eser gerek ismiyle gerek içeriğiyle aile birliğine önem verme değerinin en yüksek olduğu eserdir. Çünkü bu değere en uygun kompozisyona sahip olan eser İlm-i Hal’ dir. Özetle bahsi geçen eserlerde bu üç değer yüksek olması; konuların değerlerle alakalı olması hatta bazı konuların temelini bu değerlerin oluşturması hasebiyledir. Veri sayısı düşük olan değerler 124 adet ile merhamet, 97 adet ile sabır,78 adet ile estetik değeridir. Eserler bazında en düşük veriye sahip değer olan estetik

değerine Hasb-i Hal 5.ciltte 13 defa, Türk İslam Ülküsü 1.ciltte 15 defa, alakalı olan konular içinde değinilmiştir. Bu konular Türk İslam Ülküsü 1.ciltte Türk İslam Sanatı, güzel sanatların ham maddesi, sanat ve ideoloji, insan zekâsının akli aşma çabası konularıdır. Toplam sayfa sayısı 445 olan Türk İslam Ülküsü 1.cildin içinde bahsedilen konular toplam 13 sayfa yer kaplamaktadır. Matematiksel olarak bakıldığında 13 sayfa içinde 15 defa estetik değerine değinilmesi düşük bir veri değildir. Lakin tüm eserler bazında estetikle alakalı kısıtlı konulara yer verilmesi sebebiyle toplam değerler tablosunda en düşük değerler arasında kalmıştır. Hasb-i Hal 5.ciltte Normatif ilimler içinde Bediiyat ilmi başlığı, insan ve tabiat, iktisat ve insan, insanın müdahaleci karakteri ve ekonomi gibi başlıklardır. Dolayısıyla eserler içinde estetik değerine değinilebilecek bütünlük Hasb-i Hal 5.ciltte diğer eserlere nazaran daha fazladır. Fakat toplam değer tablosuna baktığımızda diğer eserlerin bütünlüğü ve muhtevası bu değer için uygun olmadığından estetik değeri en az değinilen değerler arasında kalmıştır.

Aşağıda yer alan Şekil 2’de incelenen on iki eserin, tek tek içerdiği tüm değerlerin toplam adetleri verilmektedir. Örneğin on iki eser içinde en fazla değer kavramı olan eser Türk İslam Ülküsü I, en az değer kavramı içeren eser Doğu Anadolu Gerçeği isimli eserdir.

Şekil 2. Eser Bazında Aktarılan Değer Toplamları

Tüm eserler içinde 215 adet değer içeren İnsan ve İnsan Ötesi isimli eserle 51 adet değer içeren Doğu Anadolu Gerçeği isimli eser niçin diğer eserlere nazaran daha düşük değer barındırmaktadır? Bu sorunun cevabını birkaç madde ile özetlemek mümkündür. İki bölümden oluşan ve sayfa sayısı 121 olan İnsan ve İnsan Ötesi isimli eser temel olarak fizik ve metafizik denemesi iddiası olan bir kitaptır. Merkez noktası insan olan kitabın insan ve insan ötesi olarak bölümlendirilme sebebi insanı fizik insan ötesini metafizik olarak ele alma zihniyetindedir. Psikolojik yönden insanı inceleyen ferdi ve içtimai davranış sorumluluklarına değinilen kitapta, kapasitesine uygun değer aktarımı yapılmıştır. Çünkü gerek muhteva olarak gerekse uygunluk açısından çok yoğun değer aktarımı yapılması için bu eser yerine diğer eserler daha uygundur. Farklı bir içeriğe sahip olan ve tamamıyla ülkedeki Şark meselelerine tespit ve çözüm reçetesi olması gayesiyle kaleme alınan Doğu Anadolu Meselesi isimli eser 64 sayfadan ibarettir. Sayfa sayısı düşük olmasına rağmen Doğu ve Güneydoğu Anadolu meselelerine, sorunlarına çok ciddi amiller sunan bu eserde toplam 51 adet değer aktarımı söz konusudur. Bu değer miktarı; kitap dikkate alındığında aslında düşük bir değer olmamakla birlikte diğer eserleriyle mukayese edilmesinden kaynaklı olarak sıralamada aşağıda kalmıştır. Arvası'nın şahsiyetiyle alakalı; bu çalışma kapsamında ulaştığımız, röportaj yaptığımız, aile yakınları, talebeleri, akademisyen arkadaşları, diğer çalışma arkadaşları ve sevenleri kendisini tasvir ederken ne kadar dolu ve büyük bir değer hazinesi olduğunu vurgulamışlardır. Bu röportajlar sonucunda aile birliğine önem veren,

misafirperver, çalışkan, insan sevgisi ve insana saygısıyla tanınan, ilime ve eğitime önem veren, gençliğe her daim ümit aşılayan ve onları cesaretlendiren, milli değerler çerçevesinde kendi kültürüne yabancılaşmayan, ahlaklı bir neslin yetişmesi için mücadele eden, bilimsellik, duyarlılık, eşitlik, sorumluluk, sabır, adalet, merhamet gibi değerleri öğrencilerine kazandırmak için rol model olan bir şahsiyet olduğunu tespit etmiş bulunmaktayız. Bu bağlamda röportajlarda bahsi geçen değerler ve davranışlara dair örnekler aşağıda paylaşılmıştır.

“Bizleri her hususta tatlı sert bir şekilde İslam ahlak ve terbiyesine göre yetiştirmiştir. İslami emir ve yasaklara isteyerek uymamız hususuna önem vermiştir. Bu sebeple aklımıza gelen her soruyu sıklımadan, ciddiyetle sorabileceğimizi, saklamamız gerektiğini sık sık telkin etmiştir. Özellikle de yalan söylememiz hususunu sık sık tembihlerdi. Beni en çok etkileyen özellikleri müşfik, merhametli, halden anlayan, ancak kendisini suistimal ettirmeyen, mesafe koymasını bilen, çok okuyan, araştıran ve dinleyen, sonra da üretmesini bilen, girişken ve sosyal temasları geniş olması idi. Kendisi bizzat: “İsteseydim, zengin bir muhitte psikolojik rehberlik bürosu açıp, çok zengin bir hale gelip lüksüme, keyfime bakabilirdim. Ama bilakis ve elhamdülillah ki kutlu davam yolunda memur ve emekli maaşımınla insan yetiştirme yolunu tercih ettim. Bundan da çok memnunum!” buyurmuştur. Mehmet Murat Arvasi⁵

“Arvasi hocamın sayesinde bir düşünce ufkunda gezerdik. O bize düşünmeyi, sorgulamayı öğretirdi rahmetli derdi ki; evladım sahabe sohbetle içendir derdi. Yani eğitimin temeli sohbettir. Arvasi hoca sohbet ederken yürek yüreğe, göz göze iletişim kurarak içimizden birisi gibi anlatırdı her şeyi. O kadar mütevazı bir hali vardı ki, mevzuyu önce analiz ederdi sonra ortaya koyardı. Yanında hiç kimsenin gıybetini yaptırmazdı. Bir gün arkadaşlar beni çekeştirecek olmuş rahmetli, benim en güzel vasıflarımı ortaya koyarak beni methederek övmeye başlamıştı. Bu davranışından da anlayacağımız üzere gıybet mahale vermezdi. Merhamet zirvede, sevgi zirvede bir insandı. Gelenin gidenin haddi hesabı yok, kapısı açık, gönülü açık, eli açıktı. En önemli nasihatlerinden bir diğeri de İslamiyet’i, ne Şii Humeyni’nin ülkesinde arayın, ne Vahabi Suud’un ülkesinde arayın, ne sosyalist Kaddafi’de arayın. İslamiyet’i saf ve temiz olarak ecdadınızın kütüphanesinde arayın... Eğitimci- Yazar Mehmet Akıllıoğlu⁶

“Ahmet Arvasi Bey 1980 öncesi Türk fikir hayatına sohbetleriyle yazılarıyla dava adamlığıyla eğitimciliğiyle her yönüyle gönülleri fethetmiş her anlamda kalem oynatmış kitap yazmış bir isimdir. Şöyle bir cümle ile başlamak isterim:

Ahmet Arvasi’nin ilahi Kelimetullah davasının yılmaz savunucusu, ömrünü Türk İslam ülküsüne vakfeden, dava ve gönül adamı, kalemiyle kelamıyla örnek bir şahsiyet olduğu bir gerçektir. Yaşadığı dönemin, bölücü kamplaşmalarına karşı sürekli fikir üretmiştir. Millî ve manevi değerler doğrultusunda, vatanına, milletine, devletine hizmet etme anlayışıyla öncülük etmiş nesillerin yetişmesine gayret etmiş bir isimdir. Hatırlayacağımız üzere 1980 öncesi nesil çok ciddi ideolojik çarpışmaların ideolojik kavgaların yaşandığı bir dönemde Seyyid Ahmet Arvasi’nin gençlere tavsiyesi şöyledir:

⁵ Seyyid Ahmet Arvasi’nin oğlu Mehmet Murat Arvasi ‘nin kendisi ile telefon ve email üzerinden gerçekleştirilen röportaj metninden alıntıdır.

⁶ Eğitimci-Yazar Mehmet Akıllıoğlu’nun kendisi ile telefonla ve çevrimiçi gerçekleştirilen röportaj metninden alınmıştır.

“Yenileşeceksiniz her türlü yeniliğe açık olacaksınız, her türlü yeniliği takip edeceksiniz çağdaşlaşmaya ve gelişmeye kendi değerlerinizi koruyarak açık olacaksınız.” Gazeteci –Araştırmacı-Yazar Hüseyin Sarıkoç⁷

“Ahmet Arvasi'nin sevilip sayılmasındaki en büyük etken bize göre, içinden çıktığı Türk milletini iyi tanınması, gençlerini iyi bilmesi, ruhuna hitap edebilmesidir. Bir aydın olarak topluma tepeden bakmamış, kendini onlardan biri bilmiş, köylüyle köylü, entelektüelle entelektüel olmuştur. Arvasi Hoca, doğuda bir köy ilkokulunda öğretmenlik yaparken köylüler kendisine temkinli yaklaşır ve sürekli “müellim beğ” diye hitap ederler. Hoca köylülerin “muallim” ifadesini “müellim” olarak yanlış bellediğini düşünerek ses çıkarmaz. Bir müddet sonra köylüler bu kez “muallim beğ” diye hitap etmeye başlar. Hoca, “siz daha önce müellim beğ derdiniz şimdi neden muallim beğ diyorsunuz” diye sorunca hatırladığım kadarıyla şu yönde bir yanıt alır: “Sizden önceki öğretmenler elem vermişti, siz onlara benzemiyorsunuz.” Gazeteci-Araştırmacı-Yazar Hüdavendigâr Onur⁸

“Arvasi Hoca sevgili Peygamber efendimize (Aleyhisselam) âşık bir insandı. Çok gayretli, çok zeki, yüz yılda bir gelen dâhilerden biriydi. Arvasi hocamız, çok sabırlı ve gayretli idi. Din gayreti yüksekti. Şahsına yapılan her türlü kusuru affeder ama dinimize yapılan saldırılara bir aslan gibi mukabele ederdi. Televizyonlarda, gazetelerde pek görünmese de, onu okuyan çok kaliteli bir nesil vardı. O nesil, Arvasi hocanın öğretileri ile günümüze damgasını vurmuştur. Arvasi hocayı okuyanların ufku açılmış, Türk ve İslam terimleri yerli yerine oturmuştur. Arvasi hocamız iyi bir dava adamı olmanın yanında iyi bir pedagog idi. Eğitim üzerine yaptığı çalışmalar ve sunduğu tavsiyeler dikkate alınmalıdır.” Ahmet Sırrı Arvas⁹

“Arvasi hocanın bize hep söylediği söz; öğrenci öğretmeni severse dersi de sever başarılı da olur şeklindeydi. Aynı öğüdü aileler içinde vurgulardı. “Siz anne baba olarak çocuklarınızı sevin gerisini merak etmeyin. Çocuk sizden gördüğü sevdiği taklit eder hem de sizi sever.” Derdi. Anadolu'dan onu ziyarete gelen on binlerce öğrenci olmuştur. Hiçbir öğrenciyi ya da misafiri geri çevirdiğine şahit olmadım. Çok mütevazı bir insandı. Sağlığın en elverişsiz olduğu günlerde dahi sohbetlere dâhil olmuş misafirlerini kapıda karşılamıştır. Giden ziyaretçilerini de kapıya kadar uğurlar karşılamayı da uğurlamayı da ayakta yapardı. Evinin salonu küçüktü buna rağmen o salonda en az elli kişi olurdu. Eşi çay getirince hemen odanın kapısından eşinin elindeki tepsiyi alır tek tek öğrencilerine misafirlerine kendi ikram ederdi. Ben de dâhil tüm öğrenciler hocam zahmet etmeyin biz alalım desek de nafile müsaade etmez ve şöyle derdi:

“ Beni Peygamberimizin sünnetinden mahrum edemezsiniz. Çünkü gelen misafire hizmet sünnettir. Beni sünnetten alıkoymayın lütfen ”... Prof.Dr. Bozkurt Yaşar Öztürk¹⁰

“Arvasi Hoca. Bize Türk'ün ne olduğunu, muhteşem bir ecdat külliyyatına sahip Türk milletinin İslam dünyasının İslam'ı gidip yeni Müslüman olmuşlardan veya tarihi tecrübeyi reddeden deformistlerden öğrenmeyeceğimizi ve Türk gençliğinin İmam-ı Azam'ların, İmam-ı Maturidi'nin Ehli Sünnet vel cemaat ana caddesinde doğru öğrenmesi gerektiğini, çağdaş olmanın da asla lümpen takılıp giyimle kuşamla ilgili olmadığını, çağdaşlaşmanın kendine yabancılaşmadan kendi milli değerlerine kültür ve

⁷ Gazeteci-Araştırmacı-Yazar Hüseyin Sarıkoç'un kendisi ile çevrimiçi gerçekleştirilen röportaj metninden alınmıştır.

⁸ Gazeteci-araştırmacı-Yazar Hüdavendigâr onur'un kendisi ile email üzerinden gerçekleştirilen röportaj metninden alınmıştır.

⁹ Gazeteci-Yazar Ahmet Sırrı Arvas ile yüzyüze ve çevrimiçi gerçekleştirilen röportaj metninden alınmıştır.

¹⁰ Prof.Dr. Bozkurt Yaşar Öztürk ile yüzyüze gerçekleştirilen röportaj metninden alınmıştır.

medeniyetine ters düşmeden aksine kendi kültür ve medeniyetini geliştirmek çağları hayran bırakacak biçimde eserler ortaya koymak olduğunu yani çağdaşlaşmanın yabancılaştırmadan gelişme olduğunu anlatmıştır.” Opr. Dr. Semih Uşaklıoğlu ¹¹

“Yirmili yaşlarımda makalelerini yazılarını heyecanla beklerdim. Ezber eder ders gibi çalışırdık. Herkesin fikri değişir, aydınlanırdı ve kendini daha iyi hissederdi. O üç beş isim olmasaydı ne yapardık bilmem. Çölde ördek gibi öyle bir hale düşmüştük ki “ tefekkür “ bir defa düşünmeyi öğretti bize “ Yazar Hayati İnanç ¹²

“20.asrın belki de en büyük mütefekkirlerinden, düşünürlerimizden bir tanesi Seyyid Ahmet Arvasi Bey’dir. Seyyid Ahmet Arvasi Bey 1965’lerden 1988’lere kadar Türk kültür hayatını en fazla ve en büyük etkileyen âlimlerimizden bir tanesidir. Belki de siyasi bir dönemin, hayatın içinde bulunduğu için çok fazla tanınmamıştır. Oysa bana göre doğru ehlisünnet itikadını, doğru tarihi, doğru kültürü gençlerimize en güzel sunan bir şahsiyetti. Sosyoloji alanında kendisini en önde gelen düşünürlerimizden, âlimlerimizden biri olarak görürüm.” Prof.Dr. Ahmet Şimşirgil ¹³

“İstanbul Fikirtepe Eğitim Enstitüsü’nde görev yaptığımız zaman manevi karargâhımızın lideri Seyyid Ahmet Arvasi idi. Bütün çalışma gücümüzü ve şevkimizi Arvasi ’den alırdık. Seyitlerde iki şey çok önemlidir; cömertlik ve nezaket. Çok kibar ve çok cömertti, asalet zaten büyük dedelerinden. Onun hakkında ne kadar konuşursak konuşalım yine de onu izah edemeyiz. Bir gün Ahmet Arvasi ’ye demişler ki sizin gibi siyaset üstü bir insanın ne işi var siyasetle? Arvasi şöyle cevap verir; bu kadar gencin olduğu bir zümreyi benim terk etmem mümkün değildir.” Prof.Dr. Osman Kemal Kayra ¹⁴

“Arvasi hocamızın amacı İslam ahlaki çerçevesinde Türk milletine hizmet etmektir. Ahmet Arvasi Bey kendisi Türk olmadığı halde (Hz. Peygamberin soyundan geldiği için Arap’tır), Türk milliyetçiliğini bir İslam davası şeklinde insanlığa sunmaya anlatmaya çalışıyordu. Örnek bir öğretmendi, örnek bir insandı, örnek bir baba idi. İdealist bir insandı. “ Emekli Müftü Hasan Yavaş ¹⁵

“Öğretmen kelimesi bu ulvi mesleği layıkıyla icra edebilen insanları tanımlamakta sanki hafif sahti bir kelime gibi gelmiştir bana eskiden beri. Gerçi günümüzde bu sahtiliğin bile altında kalan bazı insanları gördükçe, o bile fazla bunlara diyesi geliyor insanın ama Seyyid Ahmet Arvasi isminin yanına koyulduğunda, gerçekten de hissediyor insan “öğretmen” kelimesinin, bu ulvi mesleği icra edenleri taovif etmekteki yetersizliğini. Bu sebeple duygularımızı yeterince ifade edebilmek için; ağzımızın dolu dolu telaffuzuyla bir “Hoca” idi diyoruz. “ 25. ve 26. Dönem MHP Sakarya Milletvekili Zihni Açıba (Onur, 2012,s.224-227).

¹¹ Opr. Dr.Semih Uşaklıoğlu ile çevrimiçi gerçekleştirilen röport metninden alınmıştır.

¹² İnanç, H. (2016, Şubat 19). Doğumunun Seksen Dördüncü Yılında Bütün Yönleriyle Arvasi. Kasım 10, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=RTHarks4eWs> adresinden alındı.

¹³ Şimşirgil, A. (2017, Ocak 3). 27.Vefat Yıldönümünde Arvasi Hoca. Kasım 18, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=rnqmFTYsaR4&t=5s> adresinden alındı.

¹⁴ Kayra, O. K. (2019, Şubat 7). Ahmet Arvasi Üzerine Sohbet. Kasım 18, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=Vw-KHaik0is> adresinden alındı.

¹⁵ Yavaş, H. (2020, Ocak 26). Ahmet Arvasi'nin Dünyadaki Son Gecesi. (M. Erkul, Dü.) Kasım 20, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=YK-j0mBKkyI> adresinden alındı

“Denir ki bir insanın hayatındaki en büyük mucize muhteşem bir öğretmenle karşılaşmaktır. Bende âcizane hayatımın mucizelerinin en büyüğü olarak görüyorum Arvasi hocayla tanışıp onun aciz öğrencisi olmayı. Bizim neslin hocasıydı ve bizim nesil onu hep söylendiği gibi Arvasi hoca olarak adlandırır. O bir nesli yoğuran insandır. İnsanlara nasıl hitap edeceğini çok iyi bilen biriydi. Eğitimciydi, mütefekkindi ve eğitim sosyoloğuydu kendi ifadesiyle. Üniversite yıllarında evine sürekli gider, dizinin dibine oturur onu dinlerdik. Hayatımda onun kadar gençliğe âşık, gençliği seven onlarla hem hal olmaya çalışan bir insan görmedim. Bizim çocuklar derdi ve biz itiraz etsek de hizmetimizi görmeye çalışır, çayımızı getirirdi.” Dr.Kemal Tekden¹⁶

Arvasi'nin Eserlerindeki Değer Aktarımına Örnekler

Yüce dinimiz İslâmiyet, insanlara, şerefle yaşamayı ve şerefle ölmeyi tavsiye eder. Nitekim İslâm'da, müminler, kendi canlarını, din, devlet, millet, vatan ve namus uğruna rahatça feda edebilmelidirler ki, böylelerine “şehit” denir (Arvasi,2008e,s.266).

Kültür bütünlüğü sağlanmış, dolayısı ile millet ve vatanın bölünmezliği her türlü dış tesirlere karşı manen teçhiz edilmiş, aynı zamanda çağın değişen ve gelişen şartlarına intibak eden bir Türkiye, kanunlarımızda ifadesini bulan bir husustur (Arvasi,2008e,s.18).

Vatan bütünlüğü, millet bütünlüğü şuuru kadar tarih bütünlüğü şuuru da zaruridir (Arvasi,2008e,s.27).

Hiç şüphesiz, bir milletin ilk yapacağı iş, kendi insanına, güçlü bir vatan, cemiyet ve devlet bütünlüğü şuuru içinde köklü ve geleceğe destek olan bir tarih bütünlüğü ruhu kazandırmak, genç nesilleri, kendi kültür ve medeniyet değerlerini âlemsümül birer abide biçiminde yüceltme iradesi kazandırmaktır (Arvasi,2008e,s.88).

Dine, devlete, vatana ve millete ters düşen, her türlü millî ve mukaddes değeri tahkir eden, aile, ahlâk ve iffetle alay eden, kısacası, aileden ve cemiyetten intikam alırcasına saldıran bu tiplere, zamanımızda çokça rastlamamız, bir tesadüf değildir. Yani aileler ve okullar hakkı ile vazifelerini yapamadıkları sürece, bu tipler azalmayacaktır (Arvasi,2008a, s.131).

Bir milletin, bir ailenin, çocuklarına bırakacağı en değerli miras ve vereceği en büyük hediye, iyi bir terbiyedir (Arvasi,2008a, s.128).

Bizim, anlayışımıza göre, mutlaka, İslâm ahlâk ve faziletini yaşama ve yaşatma konusunda aile ile cemiyet arasında sağlam irtibatlar kurulmalı ve millî eğitim bu içtimaî vakıya istinat ettirilmelidir (Arvasi,2009c, s.97).

Kişi, önce aile fertlerinden başlayarak, akraba, dost ve komşularla yakın münasebetler tesis etmeli, daha sonra, bu münasebetlerin boyutlarını gittikçe büyütmelidir (Arvasi,2008c,s.67).

Köylerde mağaralarda, şehirlerde gecekondularda ıstırap çeken insanlarımızı, manevî ve maddî kardeşlik şuuru içinde bütünleştireceğiz. Sosyal adaletin, sosyal güvenliğin ve sosyal dayanışmanın bizim kültür ve medeniyetimizdeki manasını, bütün dünyaya anlatacağız. Aileyi, insan fıtratına uygun bir biçimde

¹⁶ Tekden, K. (2016, Şubat 17). Doğumunun 84.Yılında Bütün Yönleriyle Seyyid Ahmet Arvasi. (A. Derneği, Dü.) Kasım 21, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=cj9pUyj-7s4&t=35s> adresinden alındı

değerlendiren, millî ve mukaddes değerlerimizin çizdiği rotada, güçlendirecek, cemiyetin temeli yapacağız'' (Arvasi,2009c, s.271).

Psikologlar, ilk 5 yaşın çocuğun hayatında çok önemli bir yeri bulunduğunu ispat etmişlerdir. Bu bakımdan, aile, millî ve manevî değerlerin genç nesillere verildiği ilk mekândır ve bu hüviyeti ile çok önemlidir. Dolayısı ile aile kurulurken, bu fonksiyonunu başaracak nitelikte olmalı ve yâd ellere insan yetiştirmemelidir (Arvasi,2008e, s.21).

Aile, toplumun en küçük birimidir ve en yakın akrabalık şuuruna bağlılığı ifade eder (Arvasi,2008d, s.83).

Meslek hayatımın çok önemli bir bölümü, öğretmen yetiştiren okullarda, pedagoji öğretmenliği yaparak geçti. Az değil, tam 20 yıl... Bu zaman zarfında, on binlerce Türk çocuğu ile haşır neşir oldum; onların problemlerini ve özlemlerini yakından tanıdım. Gençliğimizin kafasını işgal eden soruları öğrendim. Bu arada dehşetle gördüm ki, çocuklarımız ve gençlerimiz, aile ile okul çatışması adını verdiğimiz, büyük bir değerler çelişkisi içinde bunalmaktadırlar. Kendi ifadelerinden anlıyorum ki, ailelerinden edindikleri değerler ile okulda kazandırılmak istenen değerler arasında bocalıyorlardı. Hemen belirtmeliyim ki, bu çatışmanın ve çelişmenin ağırlık noktası da dindi. Maruz kaldıkları telkin ve tesirler sebebi ile çocukların kafasında bin bir soru ve şüphe belirmiş ve daha önce, iyi ve yeterli bir din terbiyesi almamış oldukları için de işin içinden çıkamıyor, dolayısı ile bunalımdan bunalıma düşüyorlardı (Arvasi,2008ç,s.52).

Düşünün, ister ilim ve fikir adamı olsun, ister sanatkâr ve teknokrat olsun, ister usta ve zanaatkâr olsun, ister bürokrat ve devlet adamı olsun, ister çiftçi ve işçi olsun, bir müminin sabah erkenden kalkıp işinin başına gitmesi ailesi, çoluk-çocuğu, vatan ve milleti için gerekli hizmeti yaparak göz nuru ve alın teri akıtması ne kadar güzeldir (Arvasi,2008ç,s.123).

Ayrıca, şunu da belirtelim ki, bizim ailelerimiz, bize, yalan değil doğru söylemeyi, hile yapmayı değil dürüst olmayı, cimri değil cömert olmayı, dalkavuk değil dik olmayı öğretiler (Arvasi,2008c,s.33).

Büyük Türk gençliği, dinine, töresine, ailesine, millî ve manevî değerlerine bağlıdır. Kendini yabancı kültür ve ideolojilere kaptırmış çok küçük bir azınlık dışında, Türk gençliği, imanlı ve ahlaklıdır, sıra ve saygı bilir, temiz ve şerefli bir hayat yaşar (Arvasi,2008c, s.115).

Sevgi, iç içe ve yakından uzağa doğru gelişen dalgacıklar halinde yayılır. İnsanımıza, önce, ailesini sevmeyi öğreteceğiz, daha sonra bu halkayı büyüte büyüte, bütün soydaşlarımıza ve dindaşlarımıza doğru geliştireceğiz. Kesin olarak biliyoruz ki, ailesini, milletini ve dindaşını sevmeyen insanların evrensel sevgilerden söz etmesi, boş ve muhtevasız bir laftır (Arvasi,2008c, s.202).

Müminlerin dinlerini, devletlerini, vatanlarını, milletlerini, bayraklarını, namuslarını, ırzlarını düşmanlara karşı savunmak üzere, öfkelenmeleri yalnız tabî bir duygu değil, İslâm'a göre, aynı zamanda fazilettir (Arvasi,2009c, s.100).

Her milleti ayakta tutan millî ve mukaddes istikrar unsurları vardır. Bunlar din, dil, ahlâk, töre gibi manevî değerler ile vatan, bayrak ve tarihî anıtlar gibi maddî yönü de bulunan içtimaî değerlerdir. Hiçbir millet, kolay kolay, bu değerlerinin zayı olmasını, yıkılıp gitmesini istemez (Arvasi,2008b,s.242).

Bütün cemiyetlerde din ve inanç sistemleri var. Bunlar, cemiyetlerde fonksiyonel olan içtimaî değerlerdir. Din, ahlâk ve töre adı altında toplayacağımız bu değer ve müesseseler, kitleleri birbirine bağlayan kıymet hükümleridir. Bunlar, asırlar boyu sürüp gelen tecrübelerin süzgecinden geçmiştir.

Bunları silip atmak mümkün müdür? Yoksa bunları geliştirmek yoluna mı gidilmelidir? (Arvasi,2008ç,s.278).

Psikiyatristler ve pedagoglar, ruhen tatmin olmamış kişi ve gruplarda, madde karşısında doyum bilmez bir açlığın teşekkül ettiği müşahede etmişlerdir. Bilfarz, sevgiye ve ilgiye doymamış çocuklarda, dehşetli bir egoizmin yanında «oburluk» da görülebilmektedir. Bu, bir nevi telâfi (compensation) mekanizması içinde hareket ederek tatmin aramaktır (Arvasi,2008a,s.28).

Şanlı Peygamberimiz, bütün hayatı boyunca, hiçbir mümine, hele gençlere ve çocuklara, bir tek fiske bile vurmamışlardır; onları, sevgi ile şefkat ile ve yakınlık duyguları ile fethetmişlerdir (Arvasi,2009c,s.59).

Eğitimin temelini, her şeyden önce, millî kültür ve medeniyete «sevgi» oturtulmalıdır (Arvasi,2009c,s.87).

İnsan ekmek kadar, sevgiye, saygıya, hürriyete, din, ahlâk ve sanata da muhtaçtır (Arvasi,2009a,s.41).

Çeşitli sebeplerle ana ve babalar, aile içindeki vazifelerini hakkı ile yapamadıkları zaman sevgi ve ilgiden mahrum çöküntülü hasta nesiller ve sinirli, huzursuz, sevgiye aç, egoist insanlar çığ gibi artmaktadır (Arvasi,2008a,s.132).

İnsan sevgisi, ailesini, soydaşını ve dindaşını sevmekle başlar ve bu öze ters düşmemek şartıyla gittikçe genişler. Aksine, aile bağları zayıf, soydaşının ve dindaşının dert ve meselelerine karşı ilgisiz kimselerin "insan sevgisi" tanınması imkânsızdır. Öyle anlaşılıyor ki, aile ve milliyet bağlarını çözmek isteyen her görüş ve düşünce barbarlıktır ve vahşettir (Arvasi,2008e,s.90-91).

Milletle bütünleşen aydınlar sözü ile Türk Milleti'nin tarihine, kültürüne, medeniyetine, dinine, diline, ahlakına, töresine, zevkine, özlem ve ümitlerine sevgi ve saygı duyan; millî ve mukaddes değerlerini koruyup geliştirmek isteyen; Türk'ün millî hüviyetini zedelemeyen, çağdaş yarışlara hazırlayan kadrolar ifade edilmek istenmektedir (Arvasi,2008ç,s.251).

Aralarında sevgi ve saygı bağları bulunmayan bir cemiyet, Allah'ın rahmetinden uzak düşerek çözülür ve dağılır (Arvasi,2008c,s.61).

Bu ölçü içinde hareket edilince, bütün müminlerin birbirlerini, sevmesi ve sayması esastır. Bununla birlikte, İslâm'da bir de «hususî arkadaşlık» vardır. Bunun için hususî bir sevgi ve saygı bağı gereklidir. Bu tip arkadaşlıklar, kardeşlikten de, ileridir (Arvasi,2009c,s.102).

Sofrada misafir varsa, cömert ve hürmetkâr davranılmalı, o, kalkmadıkça sofradan kalkmamalıdır. Misafirin karnını iyice doyurmasını temin edici güzel ve nazik davranışlarda bulunulmalıdır (Arvasi,2008f,s.115).

Aile, çocuklarına karşı mümkün mertebeye cömert olmalı, onların din ve dünyaları için, mümkün olan fedakârlığı gösterebilmeli, ancak, israftan sakınmalı ve onlara da bu şuuru vermelidir (Arvasi,2008f,s.117).

Gerçek ilim ve fikir adamları, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatı tahlil ederlerken, objektif, namuslu ve dürüst olmak zorundadırlar (Arvasi,2008e,s.100).

İyi, dürüst, namuslu ve iyi yetişmiş ellerde, her şey faydalı olur da, kötü, sahtekâr, namussuz ve ehliyetsiz ellerde, her şey zararlı biçimlere girer (Arvasi,2008d,s.175).

İnsana yaraşan şey samimiyettir, ihlastır, dürüstlüktür, düşünceleri ile yaptıkları arasındaki ahenktir ve uyumdur. Evet, ahlâk budur (Arvasi,2008b,s.92).

İnsanların, inançları, düşünceleri ve idealleri elbette önemlidir ve asla unutmamak gerekir ki, bunlar kadar önemli olan bir husus daha var. Dürüst ve namuslu olmak (Arvasi,2008b,s.94).

Esefle belirtelim ki, iyi plânlanmamış şuurla gerçekleştirilmemiş bir şehirde, her türlü güvenlik, dayanışma ve adalet duyguları çok zayıflar, dilenciler, hırsızlar, suçlular veya mağdurlar çoğalır (Arvasi,2008a,s.122).

Biz, İslam iman ve ahlakına bağlı Türk milliyetçileri olarak çeşitli sebeplerle ve zaruretle meydana çıkabilecek içtimaî ve iktisadî farklılıkları, adalette dengelemek, gruplar ve birimler arasında yakınlık duygularını canlandırmak, millî şuuru besleyici münasebetleri arttırmak, çatışma yerine dayanışma ve işbirliğini güçlendirici müesseseler geliştirmek isteriz (Arvasi,2008a,s.106).

İslamiyet, yüksek bir medeniyet için, iki temel şart istemektedir. Birincisi insanlar arasında adalet sağlamak, ikincisi de muasır teknolojiye öncülük etmek (Arvasi,2008a,s.214).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Arvasi kendisini; İslam iman ve ahlakı doğrultusunda yaşamaktan saadet duyan, Türk milletini her daim aziz ve mesut görmek isteyen, Türk milliyetçiliği şuuruna sahip birisi olarak tanımlar. Kesinlikle ırkçılık, bölgecilik ve dar kavmiyet fikrini beslemeyen bir milliyetçilik anlayışı olduğunu aktarır (Arvasi,2008f, s.14).

Seyyid Ahmet Arvasi Türk milleti için seri şekilde fikir üretmiş, yazmış, araştırmış ve ortaya koyduğu eserlerle derinliğinin ve değerlerinin karakterini ortaya koymuş bir mütefekkirimizdir. Maalesef ki adı geçen haberlerde atılan klasik başlıklar; dava adamı, mütefekkir, milliyetçi gibi kelimelerin tekrarından ibarettir. Kabiliyetinden, insan için yazdıklarından, eğitim ve gençler için verdiği mücadeleden, işlenmeyi bekleyen cevherlerle dolu bir maden oluşturmuştur. Oluşturduğu bu hazine tam anlamıyla herkesi zenginleştirebilecek bir kapasiteye sahipken, haritası kaybolmuş bir defineye dönüşmüştür. Eserlerinin; gençler tarafından sükût içinde okunan, dinlenen, lakin tam anlamıyla şerh edilemeyen birer kitabe niteliğinde kalması tam anlamıyla yeni nesle aktarılamamasından kaynaklanmaktadır. Bu meyanda belirtmek gerekir ki çalışmamızın hedefi kendisinin rol model şahsiyet olarak yeni nesle ve eğitim kadrolarına tanıtılarak örnek alınmasını sağlamanın ne kadar elzem olduğunu vurgulamaktır. Bugün; eğitim, psikoloji, sosyoloji gibi alanlarla birlikte ahlak, aile birliği, toplumun değerleri, okul ve eğitim kadroları, insanın vasıfları, insanın hayatı vb. birçok konuda Arvasi'nin izahı, bilgisi ve öğrettikleri kullanılmalı, tahlil edilmeli, aktarılmalı ve hissedilmelidir.

Kendini Arayan İnsan, İnsan ve İnsan Ötesi eserleriyle bir asrı noktalayacak kadar ileri seviyede kalem tutan bir felsefeci, sosyolog, pedagog... Zihinlerin pasını silen, bir düşünce taslağıyla ya da herhangi bir kesim, gurup, taraf ile hudutlandırılmayacak kadar büyük, iddialı ve idealist bir akla ve üsluba sahipti. Entelektüel anlatım dili ile etkileyiciliğini giderek arttıran Arvasi; eğitimcilik hayatında talebelerine yaklaşımı ve üslubu ile bir neslin üzerinde büyük tesir oluşturmuştur. Türk Milliyetçiliğinin ne olduğunu, nasıl olması gerektiğini idrak ettiren, kendine yabancılaşmanın, kendi içinde kendini inkâr etmenin ne hazin bir intihar olduğunu anlatmaya çalışan, davasına sadık bir mütefekkir. Arvasi'yi sadece sevenleri değil farklı görüşe sahip olanlar da okumuş, dinlemiş, bilgilerinden faydalanmıştır. *"Dehayı doğuramayan cemiyetler yok olmaya mahkûmdur"* diyerek cemiyet ve öneminden eserlerinde

defalarca bahsetmiş, içinde bulunduğumuz dünyanın nasıl korkunç bir ruh ölümüne sahne olduğunun altını çizmiştir. Bu minvalde gençliğin ve eğitim kadrolarının doğru yetiştirilmesinde Türk milli ve manevi değerlerinin öğretilmesi ve kazandırılmasının önemini savunmuştur. Öğrencilerini evlatları gibi bağrına basmış, onlarla aynı yolda bir hocadan ziyade bir arkadaş gibi beraber yürümüş, dertlerine, sıkıntılarına ferahlık getirmeye gönlünü adanmış bir eğitimci olduğu hem talebeleri hem de meslektaşları tarafından dile getirilmektedir.

Seyyid Ahmet Arvasi; Türk'ün İslam'la birlikte anılmasının âlemşümül bir ülkü olduğunu izah etmeye çalışmıştır. Zamanla gayesi derin bir mizaç kazanan Arvasi vaktini hiç boşa harcamamış, hayatı boyunca kelamını da kalemını de bu uğurda kullanmıştır. Sadece Türkçülük sadece İslam değil, Türk İslam Ülküsü şeklinde bütünleştirme yaparak ırkçılık, faşistlik, gericilik gibi yakıştırmaları arkada bırakmıştır. Eserlerinde olduğu gibi hayatında da bu ülküyü inşa ve icra etmiştir. Eğitimi; insana yapılan en büyük yatırım olarak yorumlamış ve eğitimciliğinin merkez noktasını da bu ülkeye yerleştirmiştir. Yazılarında, makalelerinde ve kitaplarında eğitimcilik yönüyle de ışık tutmuş ve çözüm esaslı tavsiyeler sunmuştur. Eğitimin milli değerler ve milli tecrübe ışığında gerçekleştirilmesini önemle vurgulamıştır. Yani eğitimde metot açısından evrensel unsurların dikkate alınması gaye edilirken milli tecrübenin ve milli hususların özünden kopmama gerekliliğini savunmuştur. Oldukça orijinal düşüncelerle, eğitim konusunu ele alıp şekillendiren ve bu uygulamaların bizzat içinde yer alan bir şahsiyettir. Öğretmenliği sadece icra etmekle kalmamış mesleğe idealist bir kimlik getirmiştir. Bugün eğitim kadrolarımızın ihtiyaç duyduğu rol model ve örnek öğretmen tasvirine uygun olan Arvasi'nin daha geniş kitlelere tanıtılması ve değer eğitimi öğretimi gerçekleştiren tüm öğretmenlerimiz tarafından anlaşılması sağlanmalıdır.

Eserlerindeki titizlikle beraber gerek içerdiği bilgi, gerek bilgiyi transfer ediş şekli, gerekse dil kullanımı açısından okuyucusuna bu meşakkatli konularda sergilediği netlik ile altın vuruş hissi uyandırmaktadır. Felsefe hususundaki görüşlerinde İmamı Gazali'nin rüzgârını estiren Arvasi, İslam tasavvufu düşüncelerinde ise İmamı Rabbani 'nin Mektubat'ındaki ışığı çağın karanlığına sunmuştur. Büyük bir mütefekkir, pedagog, eğitim sosyoloğu, öğretmen ve baba olan Arvasi tüm meziyetlerinin kendisine katmış olduğu tecrübe ile hayatı boyunca ailesine, öğrencilerine, öğretmen ve akademisyen arkadaşlarına, çalışma arkadaşlarına ve birlikte zaman geçirdiği tüm çevresine örnek olmuş önemli bir şahsiyettir. Aile bireyleri, çalışma arkadaşları ve öğrencileri ile gerçekleştirdiğimiz röportaj ve görüşmelerde hem çalışma hayatında hem de özel hayatında sadece bilgi vermekle yetinmediği müthiş bir değer aktarımı gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Bir neslin hem öğretmeni olan hem de ileriki nesillerin öğretmenlerini yetiştirmiş olan Arvasi, yaşadığı döneme fikirleriyle, değerleriyle davranışlarıyla, hayatıyla damgasını vurmuş, büyük bir ekol oluşturmuştur. Eğitim ve öğretimde sadece okul binası içinde icraatla yetinmeyen Arvasi evini adeta bir fikir akademisine çevirmiş, vazifesinden arta kalan zamanı da öğrencileri ile sohbetlerle doldurmuştur. Hayatı ve pedagojik yönü ile alakalı yaptığımız görüşmeler neticesinde Arvasi 'nin şahsiyet olarak bir değerler hazinesi olduğu sonucuna ulaştık. Seyyid Ahmet Arvasi'nin şahsiyeti, hayat tarzı ve incelediğimiz 12 eserinin içeriğinde, oldukça fazla değer ve değerlerle ilgili tutumlara yönelik veriler tespit edilmiştir.

Öğretim programlarımızda yer alan kök değerlerimiz; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerlerimiz öğrenme sürecinde ve öğretme sürecinde tek başına ve ilişkili buldukları alt değerler ile

beraber ele alınarak hayat bulmaktadır.¹⁷ 2018 yılında yenilenen öğretim programlarında yapılan köklü değişiklikle beraber değerlerin tüm derslerde kök değerler olarak yer alması söz konusu olmuştur. Bu kök değerler sadece tek başına değil ilişkili kök ve alt değerlerle birlikte de öğretilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada Seyyid Ahmet Arvasi'yi değer eğitimi açısından incelerken sadece kök değerlere bağlı kalmayıp alt değerler ve ilişkili tutumlar çerçevesinde değerlendirme şeklinde hareket edilmiştir. Hem yaptığımız röportajlarda, hem basında ve sosyal medyada, düzenlenen konferanslarda, hem de eserlerinde tespit ettiğimiz milli ve evrensel değerler mevcuttur.

Bu tespitler neticesinde ailesine düşkün, aile birliğine önem veren, misafirperver, çalışkan, ilme ve estetiğe önem veren, yardımsever, hoşgörülü, gelenek ve göreneklerine bağlı, daima ümitli ve cesaretli olmayı öğreten, insanı seven ve saygı duyan bir şahsiyete sahip olduğu görülmektedir. Bu meziyetleri ile hayatından geçen herkesi tesiri altında bırakan ve bir neslin öğretmenini olarak anılan Arvasi kendine has bir ekol oluşturmayı başarmıştır. Asrın Yesevi'si, mektep adam, düşünen adam, muallim, büyük mütefekkir, Türk İslam Ülküsü'nün mimari gibi birçok özel isimle anılan Arvasi sadece öğrencilerin değil öğretmenlerin ve ailelerin, ebeveynlerin değer eğitimi ve öğretiminde önemli bir rol modelidir. Bu çalışma sonucunda geliştirdiğimiz öneriler aşağıdaki gibi maddeleştirilmiştir:

- 1-Sosyal Bilgiler kapsamında öğrencilerin değer eğitimi öğretiminde biyografik eserlerden daha fazla faydalanılmalıdır.
- 2- Öğrencilerin değer eğitimi öğretiminde Arvasi'nin biyografisinin ve eserlerinin kullanılması önemli derecede fayda sağlayacaktır.
- 3- Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerin değer eğitimi öğretimi esnasında Arvasi'nin biyografisi, eserlerinin kullanılması ve pedagojik yönünün örnek alınması başarıyı arttıracaktır.
- 4- Eğitim ve öğretim kademelerinde değer eğitimine yönelik Sosyal Bilgiler Dersi öğretmenlerin işlerini kolaylaştıracak, derslerde faydalı olacak materyaller geliştirilmelidir. Örneğin Seyyid Ahmet Arvasi'nin Türk gençliğine ve yetişen yeni nesillere rehber olacak nasihatlerinden, sözlerinden derlenmiş bir broşür, dergi ya da kitapçık oluşturulabilir. Biyografik olarak tanıtılabilmesi için kısa film, kısa belgesel veya videolar hazırlanarak materyal şeklinde kullanılması sağlanabilir.
- 5-İyi bir vatandaş yetiştirme amacı güden Sosyal Bilgiler dersi için ideal bir rol model olan Seyyid Ahmet Arvasi ile ilgili anma ve yıl dönümü törenlerine ait videolar derslerde izletilerek, öğrencilerin değer eğitimi ve değer kazanımına katkı sağlanabilir.
- 6-Okul, konferans salonu, cadde veya sokak gibi yerlere Arvasi'nin ismi verilerek yeni neslin onu tanınması ve araştırması için teşvik sağlanmalıdır.
- 7-Arvasi'yi anma ve yıl dönümleri vesilesiyle gerçekleştirilen konferans ve seminerlere öğrencilerimizin daha fazla katılımı sağlanmalıdır. Ayrıca okulların kendi bünyesinde düzenleyecekleri tanıtım seminerleri bu anlamda faydalı olabilir.

¹⁷ T.C. Milli eğitim bakanlığı (2018).sosyal bilgiler dersi öğretim programı. 201812103847686-sosyal bilgiler öğretim programı. Pdf (meb.gov.tr) adresinden 16 aralık 2021 tarihinde alındı.

8- Ahmet Arvası'nın gençliğe, aile birliğine, ahlak ve din eğitimine, dilimize ve milli kültüre bağlılığına yönelik, kendisine ait sözlerle senaryolaştırılmış bir çizgi roman hazırlanarak Sosyal Bilgiler Dersi yaş seviyesindeki öğrenciler için gerçekleştirilebilecek değer eğitimi katkı sağlanabilir.

9-Arvası'nın ahlak eğitimine karşı taşıdığı hassasiyet ve yabancılaşma özentiliğine karşı duyduğu üzüntü hem hayatında hem de eserlerinde derin bir şekilde işlediği ve mücadele ettiği hususlardır. Sinema filmlerinden basına kadar, sanatın çeşitli dallarından edebiyata kadar maalesef ki aile yapısı ve ahlak yapısı üzerinde olumsuz etkilere yol açan unsurlarla karşı karşıya olduğumuz bir çağdayız. Kendi kültüründen ve milletinin değerlerinden uzaklaşan, yabancılaşmayı modern olmak olarak algılayan suni bir zihniyetin oluşması gençlerimiz üzerine bir tahribat oluşturmaktadır. Bu kapsamda basın, sosyal medya, edebi ürünler filmler, sanatın diğer dallarında ahlak ve değer yargılarımız açısından daha sıkı bir denetim mekanizması oluşturulması faydalı olacaktır.

10-Özellikle Değerler Eğitimi hususunda aile okul ve öğretmen işbirliği oldukça önemlidir. Arvası aile ile başlayan değer eğitiminin disiplinli ve sistemli olarak okulda devam etmesi aşamasında bu taraflar arasında yaşanacak uyumsuzlukların ciddi değer kayıplarına yol açacağını belirtir. Okullara düşen sorumluluk milli ve manevi değerlerin korunması aktarılması ve kazandırılmasını sağlayabilmektir. Aile okul öğretmen ve öğrenci değer eğitimi süreçlerinden birlikte ve uyumlu takip edebilecekleri bir yol haritası oluşturabilmelidir. Aile okul ve öğrenci arasında değer uyumsuzluğu söz konusu olduğunda bu uyumsuzluk mutlaka giderilmelidir.

11-Milletlerin ümidi gençleridir diyen Arvası bu gençlerin yetiştirilmesinde esas olan öğretmenlerin nitelikleri üzerinde fazla durmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin itibarının hak ettiği statüye ulaştırılması gerektiği gibi öğretmenlik mesleğini icra eden kadrolarında mesleğin hakkını vermesi gerektiğini belirtir. Öğretmenlerin sadece mesleki bilgi ve branş bilgisi ile sınırlı kalmaması çocukların gelişim dönemlerine tanıklık etmesi sebebiyle biyoloji psikoloji ve sosyoloji alanlarında da bilgi sahibi olması oldukça önemlidir. Bu vesile ile Sosyal Bilgiler Dersi öğretmenlerimize Arvası'nın mesleğe bakışı, mesleğe karakter kazandırma anlayışı ve pedagojik tavrının misal olması için sempozyumlar düzenlenebilir.

12-En önemli milli değerlerimizden biri de dilimizdir. Arvası dil ve dil eğitimi hususuna ciddiyetle eğilmiş bu hususta özellikle eğitim kadrolarının çok önemli bir sorumluluğu olduğunu ifade etmiştir. Yabancı dil öğrenme yeteneğine ve isteğine karşı olmayan Arvası'nın önceliği kendi dilimizi iyi öğrenmemiz ve anlamamızdır. Maalesef teknolojik gelişmeler ve teknoloji ürünlerine erişim imkânının artması, sosyal ilişkilerin ve bağların zayıflaması ile birlikte dilimiz de bu durumdan nasibini almıştır. Türkçe ile iç içe geçmiş uydurukça kelimeler, suni bir lisan atmosferi oluşturmuş, dilde büyük bir kıyıma sebebiyet vermiştir. Dilimizi anlayamamak kökümüzü, geçmişimizi, özümüzü, milli benliğimizi anlayamamaktır. Gençlerimiz ve öğrencilerimiz kısaltılmış harf kodlamalarıyla birbirlerini çok iyi anlarken, eski ecdat kitaplığımızdaki temel eserlerin isimlerini bile telaffuz edememektedir. Bu minval aslında yabancılaşma serüvenine giriş kapısıdır. Bu kapıya kilit vurmanın yolu da öğretmenlerimizin ve ailelerin Türkçeyi konuşma, anlama, dilimizi öğrenme konusunda hassas davranmalarıdır. Sosyal Bilgiler Dersi öğretmenleri ile birlikte branşları farklı da olsa tüm öğretmenlerimizin dilimizi koruma ve doğru kullanma anlamında eğitimler alması ve bu eğitimler doğrultusunda gençleri ve öğrencileri bu bilince sevk etmeleri sağlanmalıdır.

13-Yakınları ve talebeleri ile yaptığımız röportajlarda henüz hayata geçirilmemiş ve yayımlanmamış birçok eserinin olduğu belirtilmiştir. Bu eserlerin araştırılıp, yayımlanmasının sağlanması eğitim çalışmaları açısından önemli olacaktır.

14- Çok yönlü meziyetlere ve zengin eser kapasitesine sahip Arvasi hakkında akademik alanda yapılan çalışma ve araştırmalar maalesef yetersizdir. Yüksek Lisans ve doktora düzeyinde yapılmış yeterli tez çalışması mevcut değildir. Bu anlamda yönlendirme yapılması akademik alandaki boşluğun doldurulması açısından faydalı olacaktır.

15-Ahmet Arvasi'nin daha iyi anlaşılması ve farklı yönlerinin açığa çıkarılması için araştırmamıza benzer çalışmalar yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Açık, İ. *İlkokul 4.sınıf sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik değerlerinin biyografilerle öğretimi*. Yüksek Lisans tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi,2020.
- Arvasi, S.A. (1999).*Eğitim Sosyolojisi*. İstanbul: Burak Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2008a).*Hasb-i Hal*.(Cilt 1).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2008b).*Hasb-i Hal*.(Cilt 2).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2008c).*Hasb-i Hal*.(Cilt 3).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2008ç).*Hasb-i Hal*.(Cilt 4).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2008d).*Hasb-i Hal*.(Cilt 5).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2008e).*Hasb-i Hal*.(Cilt 6).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2008f).*İlm-i Hal*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2009a).*Türk İslam Ülküsü*.(Cilt 1).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2009b).*Türk İslam Ülküsü*.(Cilt 2).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2009c).*Türk İslam Ülküsü*.(Cilt 3).İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2009d).*İnsan ve İnsan Ötesi*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2009e).*Doğu Anadolu Gerçeği*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Arvasi, S.A. (2015).*Şiirlerim*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Bacanlı, H. (2017). *Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı*. İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Biçer, H. *Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencinin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi,2019.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Cengiz, O.(2020). *Seyyid Ahmet Arvasi ve Temel Fikirleri*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Doğanay, A.(2002). *“Sosyal Bilgiler Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi”* , Edit: Cemil Öztürk; Dursun Dilek, Hayat Bilgisi ve sosyal Bilgiler Öğretimi, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Ekiz, D. 2003. Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş, nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri. Ankara: Anı.
- Ekşi, H.ve Katılmış, A.(2011).*Karakter Eğitimi El kitabı*. Ankara: Nobel Yayın.
- Elliott, R.(1996).Discourse analysis: exploring action, function and conflict in Social texts. Marketing Intelligence&Planning.14,6,65.
- Er, H.ve Şahin, M.*Sosyal bilgiler dersinde biyografi kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri*. Türk Eğitim Bilim Dergisi,10 (1),75-96.

- Erdem, R. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Hökelekli, H.(2013).*Psikoloji Din ve Eğitim Yönüyle İnsani Değerler*. İstanbul: Dem.s.12.
- Keçebaş ve Polat, "Seyyid Ahmet Arvasi'nin Küçük Kardeşi Tahir Arvas Ağabeyini Anlattı",Yeni düşünce Gazetesi (11 Ocak 1991).
- Kuvancı, M.(1992). *Seyyid Ahmet Arvasi, Hayatı-Tefekkürü-Eserleri*. İstanbul: Burak Yayınevi.
- MEB.(2005).*İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6-7.sınıflar öğretim program ve kılavuzu* (taslak basım).Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, devlet kitapları müdürlüğü, Ankara.
- MEB.(2018).*Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İlkokul ve Ortaokul 4,5,6, 7.Sınıflar*. Ankara :Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları,s.9.
- Oğlu Seyyid Murat Arvasi İle Babası Hakkında.(1998).*Feyz Fikir Kültür Aktüalite Dergisi*(79),9-10.
- Onur, H. (2012). *Aydınların Gözüyle Seyyid Ahmet Arvasi*. İstanbul: Uyanış Yayınevi.
- Oruç, Ş.ve Erdem, R.Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*,30,215-229.
- Sezgin, A.(1990).S.Ahmet Arvasi. *Ufuk Çizgisi* (4),5.
- Sözen, E.(1999). Söylem: belirsizlik, mücadele, bilgi, güç ve refleksivite. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Stone ve ark. (1966: 213). Stone P J, Dunphy D C, Marshall S S, DM Ogilvie (1966) The General Inquirer: A Computer Approach to Content Analysis, The M.I.T. Press, Massachusetts.
- Şeker, M. (2020). *Değer Sizseniz Değer Sizsiniz* (2 b.). İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı.
- Şeker, M. (2020). İnsani- Kültürel Kalkınma Sürecinde Değer Eğitimi. H. E. Katılmış (Dü.) içinde, *Karakter ve Değerler Eğitimi* (s. 252). Ankara: Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım.
- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Taş, H. & Minaz, M. B. (2019). The impact of biography-based values education on 4th grade elementary school students' attitudes towards tolerance value. *International Journal of Progressive Education*, 15(2), 118-139.
- Yaman, E.(2012).*Değerler Eğitimi*. Ankara: Akçay Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğittir, S.ve Er, H.Sosyal bilgiler değer eğitiminde biyografi kullanımı. *Millî Eğitim Dergisi*,43(200),200-219.

Elektronik ve Dijital Kaynaklar

<https://sozluk.gov.tr/> Değer ne demektir? Türk Dil Kurumu adresinden Kasım 10, 2021 tarihinde alındı.

(Keçebaş, Ahmet- Polat, Ümit "S. Ahmet Arvasi'nin Küçük Kardeşi Tahir Arvas Ağabeyini Anlattı", Yeni Düşünce Gazetesi,(11 Ocak 1991).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2018).*Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*. [201812103847686-SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI. pdf \(meb.gov.tr\)](https://www.meb.gov.tr) adresinden 16 Aralık 2021 tarihinde alındı.

Uşaklıoğlu, S. (2021, Ocak). *Hocam Seyyid Ahmet Arvasi* 2. Kasım 10, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=VHH41CHyYes> adresinden alındı.

Akıllıoğlu, M. (2017, Ağustos 26). *Hatıraların Aydınlığında Seyyid Ahmet Arvasi*. Kasım 10, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=ypq2rhbDexg> adresinden alındı.

Yazıcıoğlu, M. (2016, Ekim 7). Muhsin Yazıcıoğlu Seyyid Ahmet Arvasi'yi Anlatıyor. Kasım 10, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=LcTGZyldbH0&t=2s> adresinden alındı.

İnanç, H. (2016, Şubat 19). *Doğumunun Seksen Dördüncü Yılında Bütün Yönleriyle Arvasi*. Kasım 10, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=RTHarks4eWs> adresinden alındı.

Işık, İ. (2013, Şubat 18). *Seyyid Ahmet Arvasi*. Kasım 16, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=Nso-gpnnBGA&t=13s> adresinden alındı.

Yazıcı, O. (2013, Şubat 18). *Seyyid Ahmet Arvasi*. Kasım 16, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=Nso-gpnnBGA> adresinden alındı.

Şimşirgil, A. (2017, Ocak 3). *27.Vefat Yıldönümünde Arvasi Hoca*. Kasım 18, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=rnqmFTYsaR4&t=5s> adresinden alındı.

Kayra, O. K. (2019, Şubat 7). *Ahmet Arvasi Üzerine Sohbet*. Kasım 18, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=Vw-KHaik0is> adresinden alındı.

Yavaş, H. (2017, Ocak 6). *27. Vefat Yıldönümünde Seyyid Ahmed Arvasi Hoca*. Kasım 20, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=tODMirxNgTk> adresinden alındı.

Yavaş, H. (2020, Ocak 26). *Ahmet Arvasi'nin Dünyadaki Son Gecesi*. (M. Erkul, Dü.) Kasım 20, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=YK-j0mBKkyI> adresinden alındı.

Ceylan, K. (2016, Şubat 16). *Doğumunun 84.yılında Bütün Yönleriyle Seyyid Ahmet Arvasi*. (A. Derneği, Dü.) Kasım 13, 2021 tarihinde https://www.youtube.com/watch?v=bm_DXXRI5Rg adresinden alındı.

Tekden, K. (2016, Şubat 17). *Doğumunun 84.Yılında Bütün Yönleriyle Seyyid Ahmet Arvasi*. (A. Derneği, Dü.) Kasım 21, 2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=cj9pUyj-7s4&t=35s> adresinden alındı.

<https://www.youtube.com/watch?v=tODMirxNgTk>

<https://www.youtube.com/watch?v=ypq2rhbDexg>

<https://www.youtube.com/watch?v=LcTGZyldbH0&t=2s>

<https://www.youtube.com/watch?v=5S8Uf3YeW4I>

<https://www.youtube.com/watch?v=cj9pUyj-7s4>

<https://www.youtube.com/watch?v=Nso-gpnnBGA&t=359s>

<https://www.youtube.com/watch?v=YK-j0mBKkyI>

<https://www.youtube.com/watch?v=wHw7tQIkazk>